

**PERTTULAN
OSAYLEISKAAVA-ALUEEN
LUONTOSELVITYS 2009**

Esa Lammi

ENVIRO

18.12.2009

PERTTULAN OSAYLEISKAAVA-ALUEEN LUONTOSELVITYS 2009

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	2
2. TIETOLÄHTEET	2
3. MENETELMÄT	3
3.1. LIITO-ORAVAINVENTOINTI	4
3.2. LUONTOKOHDEINVENTOINTI	4
3.3. KOHTEIDEN ARVOTTAMINEN	4
4. LISÄALUEIDEN LUONNONOLOT	5
4.1. OSA-ALUE 15: YLI-LEPSÄMÄNTIEN ALUE.....	5
4.2. OSA-ALUE 16: LÄHILAMMEN ALUE	7
4.3. OSA-ALUE 17: UOTILANTIEN ALUE.....	9
4.4. OSA-ALUE 18: RÖYKÄN LOUNAISPUOLI.....	13
5. LISÄALUEIDEN LUONTOKOHTEET	16
5.1. OSA-ALUE 15: YLI-LEPSÄMÄNTIEN ALUE.....	16
5.2. OSA-ALUE 16: LÄHILAMMEN ALUE	16
5.3. OSA-ALUE 17: UOTILANTIEN ALUE.....	19
5.4. OSA-ALUE 18: RÖYKÄN LOUNAISPUOLI.....	26
6. AIEMMIN SELVITETYN ALUEEN LUONTOKOHTEET	28
6.1. KOHTEET JOIDEN LUONNONTILA ON ENNALLAAN.....	28
6.2. KOHTEET JOIDEN RAJAUSTA ON MUUTETTU	34
6.3. LUONNONTILANSA MENETTÄNEET KOHTEET	38
7. LÄHDEVIITTEET	38

LIITTEENÄ KARTTA LUONTOKOHTEIDEN SIJAINNISTA.

1. JOHDANTO

Nurmijärven kirkonkylän länsipuolella sijaitsevalta Perttulan alueelta on tehty osayleiskaavan valmistelua varten luonto- ja maisemaselvitys vuosina 2002–2003 (Ympäristösuunnittelu Enviro & Ympäristösuunnittelu Ok 2003b). Selvitysalueen eteläraja kulki Valkjärven pohjoispuolelta. Idässä raja kulki Hongisojan länsipuolelta Röykän taajaman suuntaan ja pohjoisraja Röykän eteläpuolelta Nummenpään suuntaan. Länsiraja noudatti Perttulan ja Nummenpään peltoaukeiden sekä Perttulan ja Lepsämän peltoaukeiden välistä metsäselännettä. Perttulan kylätaajama sijaitsee selvitysalueen keskellä. Selvitysalueen pinta-ala oli 36 km². Miltei puolet siitä on peltoa. Perttulan alueella todettiin neljä paikallisesti arvokasta luontokohdetta, neljä liito-oravan asuttamaa metsäkuviota ja 16 arvokasta kalliokohdetta, joista osa on asutuksen ympäröimiä vanhoja kyläkallioita.

Perttulan osayleiskaavan laatiminen aloitettiin vuonna 2009. Nurmijärven kunta tilasi keväällä 2009 Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä Perttulan luontokohdeiden nykytilan tarkistuksen. Osayleiskaava-aluetta laajennettiin samalla neljällä osittain metsäisellä alueella, jotka sijaitsevat aiemman kaava-alueen kulumissa (kuva 1). Lisäalueiden pinta-ala on 9,3 km². Lisäalueilta laadittiin luonnonolojen yleiskuvaus ja tarkistettiin liito-oravan, muiden huomionarvoisten eläin- ja kasvilajien sekä arvokkaiden luontokohteiden esiintyminen. Lisäalueet eivät ole maiseman kannalta merkittäviä, joten niissä ei tehty maisemaselvitystä.

Tässä raportissa esitellään Perttulan lisäalueiden luonnonolot ja arvokkaat luontokohteet sekä luontokohteiden nykytila aiemmin tarkastellulta kaava-alueelta. Selvityksen on laatinut FM Esa Lammi Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:stä.

2. TIETOLÄHTEET

Nurmijärven luonnosta ja maisemasta on tehty useita selvityksiä. Koko kunnan kattavia ovat olleet mm. pienvesiselvitykset (Nironen 1990, Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2004), ympäristö- ja luontokohdeinventointi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991), kallioselvitys (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992) sekä Nurmijärven maisemainventointi ja kulttuurimaisemaselvitys (LT Konsultit Oy 1997). Kuntakohtaiset selvitysten lisäksi Nurmijärven arvokkaita luontokohteita on kartoitettu valtakunnallisten selvitysten, mm. kallioalueinventointien ja luonnonsuojelulain mukaisten luontotyypin- ja perinnemaisema-alueiden inventoinnin yhteydessä. Maankäytön suunnitteluun liittyviä luontoinventointeja on tehty viime vuosina runsaasti eri puolilla kuntaa. Perttulan osayleiskaava-alueella on viime vuosina tehty selvityksiä Mäntsälästä Siuntioon suunnitellun kaasuputken tarpeisiin. Tarkastelualueena on ollut noin 200 metrin levyinen vyöhyke suunnitellun putkilinjan maastokäytävässä, joka sijoittuu Perttulan peltoalueen pohjoispäähän.

Kuva 1. Perttulan selvitysalue. Alkuperäinen selvitysalue on rajattu vihreällä ja lisäalueet keltaisella. Mittakaava 1:75 000.

Aiemmin tehdyistä selvityksistä on koottu Perttulan osayleiskaava-aluetta käsittelevät tiedot. Tietoja uhanalaisista lajeista ja arvokkaista luontokohteista on lisäksi saatu selvityksen käyttöön kunnan ympäristötoimelta, Uudenmaan ympäristökeskukselta (liito-oravahavainnot ja rajauspäätökset) sekä Suomen ympäristökeskuksesta (Eliölajit-tietojärjestelmän uhanalaistiedot).

3. MENETELMÄT

Selvitys tehtiin kahdessa osassa. Toukokuussa 2009 inventoitiin liito-oravat ja elokuussa 2009 muut luontokohteet.

3.1. LIITO-ORAVAINVENTOINTI

Lisäalueiden metsäiset osat käytiin keväällä 2009 kattavasti läpi ja liito-oravalle sovelialta alueilta etsittiin liito-orava papanoita Sierlan ym. (2003) ohjeiden mukaisesti. Maastossa tarkistettiin varttuneiden metsäkuvioiden kolopuut sekä haaparyhmien, järeiden, ympäristöä kookkaampien kuusten ja suurten leppien aluset. Papanoiden perusteella varmistetut ruokailupuut ja kolopuut paikannettiin GPS-laitteella ja merkittiin kartalle. Liito-oravan elinalueet rajattiin papanapuiden ja ruokailupuiksi soveltuvan lehtipuuston perusteella. Todelisuudessa liito-oravan elinalue voi olla huomattavastikin suurempi kuin kartoihin on rajattu.

Perttulan aiemmin tutkitulta alueelta tarkistettiin tiedossa olleet liito-oravan elinympäristöt ja liito-oravan käyttämät kolopuut. Liito-oravahavainnot ja elinympäristön mahdolliset muutokset merkittiin muistiin.

Liito-oravaselvitykseen käytettiin kolme työpäivää 6.–15.5.2009 välisenä aikana. Lisäksi Pekka Routasuo inventoi Klaukkalan luontoselvityksen yhteydessä liito-oravan elinympäristöjä Lähilammen osa-alueelta Perttulan kaava-alueen kaakkoiskulmasta.

3.2. LUONTOKOHDEINVENTOINTI

Keväisen liito-oravaselvityksen yhteydessä lisäalueita tehtiin alustava luonnonolojen kuvaus. Kasvillisuuden ja luontotyyppien kuvausta täydennettiin elokuussa 2009. Maastotyöt kohdennettiin hyvin säilyneille metsäkuvioille sekä alueille, joilla keväisen selvityksen perusteella saattoi olla vesilain 15a ja 17a §:n tarkoittamia suojeltuja pienvesiä tai luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia suojeltuja luontotyyppisiä sekä muita arvokkaita luontokohteita. Tarkastelut ja kohteet olivat mm. ojittamattomat suot, kallioalueet, purot ja muut pienvedet sekä lehdot. Erityistä huomiota kiinnitettiin EY:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, luonnonsuojelulain (LsL) 46 §:n tarkoittamiin uhanalaisiin lajeihin, LsL 47 §:n mukaisiin erityisesti suojeltaviin lajeihin sekä uhanalaisiin ja silmälläpidettäviin lajeihin ja näille sopiviin elinympäristöihin. Kohteet rajattiin maastossa 1:10 000 -mittakaavaiselle kartalle.

Perttulan aiemmin tutkituilta alueelta tarkistettiin arvokkaiden luontokohteiden tila, muutokset ja ihmisen vaikutus kohteeseen. Kohteiden rajauksia muutettiin tarvittaessa.

Luontokohdeinventointi tehtiin neljänä päivänä 4.8.–3.9.2009 välisenä aikana.

3.3. KOHTEIDEN ARVOTTAMINEN

Lisäalueiden luontokohteet luokiteltiin seuraavan jaottelun mukaisesti. Luokitteluperusteet ovat sama kuin aiemmassa Perttulan luontoselvityksessä.

1. Kansainvälisesti arvokkaat alueet (K)

Alueet jotka on arvioitu kansainvälisten arviointikriteerien perusteella kansainvälisesti arvokkaaksi, esim. Natura 2000 -alueet tai kansainvälisesti tärkeät linnustoalueet eli ns. IBA-alueet.

2. Valtakunnallisesti arvokkaat alueet (V)

Valtakunnallisissa suojeluohjelmissa valtakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet. Kohteet, joiden luonnontila, luontotyytit ja lajisto täyttävät samat kriteerit kuin luontotyyppien ja lajien inventointi- ja arviointiohjeissa tai luonnon-suojeluohjelmissa on annettu valtakunnallisesti arvokkaille kohteille. Alueet, joissa on valtakunnallisesti uhanalaisia luontotyyppisiä ja lajeja.

3. Maakunnallisesti arvokkaat alueet (M)

Valtakunnallisissa suojeluohjelmissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet. Kohteet, joiden luonnontila, luontotyytit ja lajisto täyttävät samat kriteerit kuin luontotyyppien ja lajien inventointi- ja arviointiohjeissa tai luonnon-suojeluohjelmissa on annettu maakunnallisesti arvokkaille kohteille. Alueet, joissa on maakunnallisesti uhanalaisia luontotyyppisiä ja lajeja.

4. Paikallisesti arvokkaat alueet (P)

Kohteella on paikallisesti harvinaisia ja uhanalaisia luontotyyppisiä ja lajeja.

4. LISÄALUEIDEN LUONNONOLOT

Perttulan selvitysalue on vaihtelevaa maatalousaluetta, jota luonnehtivat laajakot, melko tasaiset peltoaukeat ja niitä kirjavoittavat mäet ja metsäsaarekkeet, joihin asutus keskittyy. Alueen eteläosassa on myös metsäisiä kalliomäkiä ja kalliojyrkänteitä. Vuonna 2009 selvitetty lisäalueet sijoittuvat Perttulan peltoalueen reunamaastoon ja suurin osa niistä on metsämaata. Peltoa on lähinnä teiden varsilla. Asutus on haja-asutusta. Asuinrakennukset sijoittuvat peltojen laiteille.

Seuraavassa esitellään lisäalueiden luonnonoloja. Kukin alue käsitellään omana osa-alueenaan. Luontoselvitys täydentää aiemmin tehtyä Perttulan luonto- ja maisemaselvitystä. Osa-alueiden ja luontokohteiden numerointi on jatkoa aiemmalle selvitykselle..

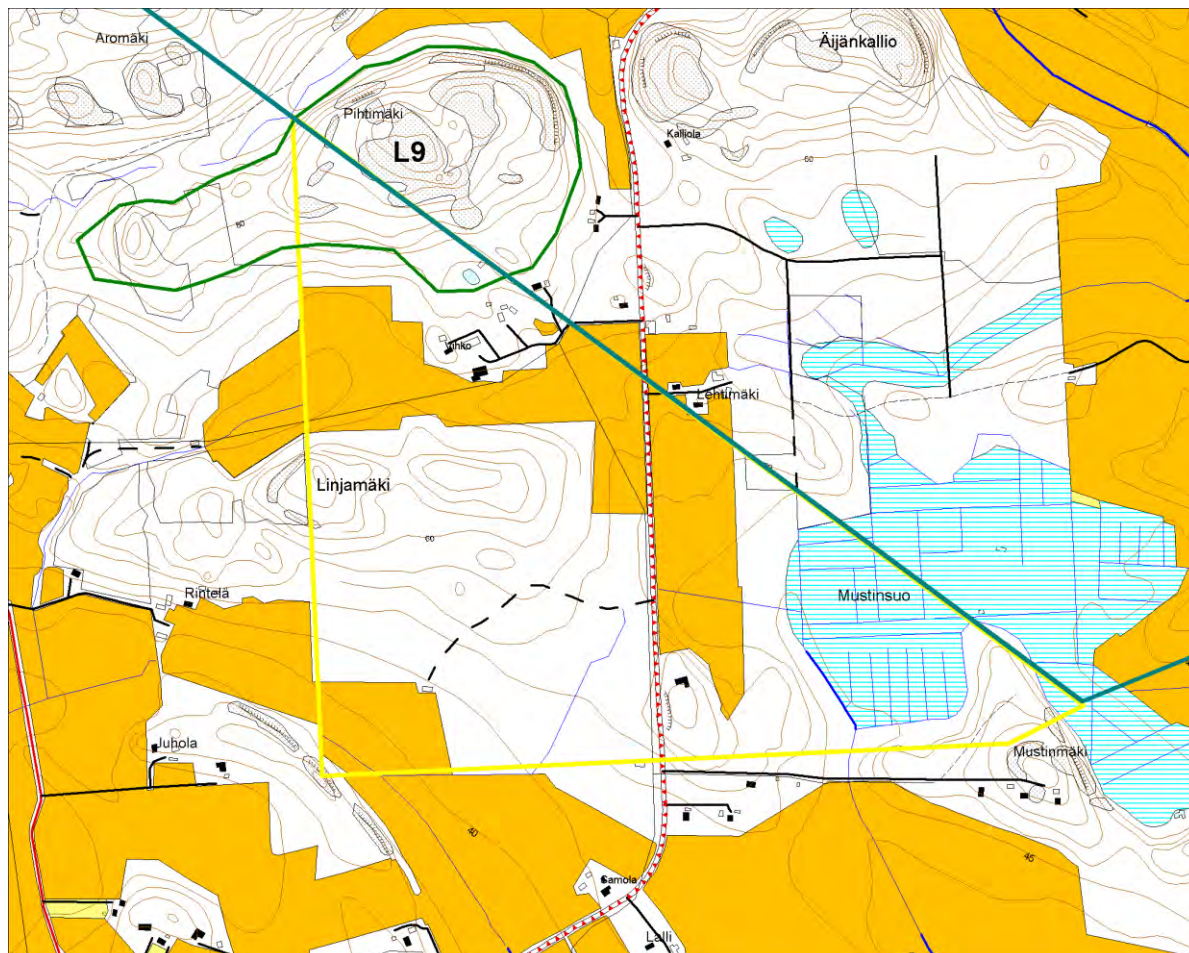
4.1. OSA-ALUE 15: YLI-LEPSÄMÄNTIEN ALUE

Yli-Lepsämäntien alue sijaitsee Perttulan kaava-alueen lounaiskulmassa Lepsämään johtavan tien varrella. Osa-alueen pinta-ala on 1,0 km², josta noin kaksi kolmannesta on metsää (kuva 2). Alue on aiemmin ollut mukana Lepsämän osayleiskaava-alueessa, josta on valmistunut luontoselvitys vuonna 2003 (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy ja Ympäristösuunnittelu Ok 2003a).

Osa-alue muodostuu viljelykäytössä olevasta pellostä ja sitä reunustavista metsistä. Peltojen laiteilla on joitakin asuinrakennuksia, joista osa on uusia. Alueen pohjoispäässä sijaitseva **Pihtimäki** (luontokohde L9) arvioitu Nurmijärven kallioselvityksessä merkittäväksi kalliokohteeksi. Pihtimäen jylhimmät, maisemallisesti näyttävät kalliot jäävät osa-alueen luoteispuolelle. Yli-Lepsämäntien lisäalueen puolella on Pihtimäen loivapiirteisempää lounaisrinnettä, jonka puusto on hakattu lähes kokonaan 1980- ja 1990-luvulla. Rinteessä on nykyisin nuorta, aukkoista puustoa ja tiheää istutusmännikköä. Mäen eteläpuolella on Vihkon tilakeskus ja joitakin omakotitaloja.

Vihkon pellon eteläpuolella sijaitseva Linjamäen metsäalue on nuorta-varttuvaa sekametsää, johon on jätetty takavuosina tehdyissä hakkuissa joitakin ylispuumäntyjä siemenpuiksi. Alispuustona on tiheää, 8–10 metrin mittaista kuusen ja koivun muodostamaa sekapuustoa. Heinittyneessä kenttäkerroksessa on tavanomaista mustikkatyypin lajistoa. Varttuneempaa puustoa on jäljellä pieni kuvio tien varressa metsäalueen lounaiskulmassa.

Kuva 2. Yli-Lepsämäntien alue (keltainen raja). Pihtimäen kalliialue (L9) on rajattu vihreällä viivalla ja Perttulan alkuperäinen selvitysalue sinisellä viivalla. Alueella ei ole Pihtimäen lisäksi muita merkittäviä luontokohteita. Mittakaava 1:20 000.

Osa-alueen etelärajalta itään erkanevassa tienhaarassa on pieni mäenkumpare, jonka pohjoispäässä on asuinrakennus. Kumpare on harvennettu puolukkatyyppin kangasmetsää, johon on jätetty mäntyjä ja kuusia ylispuiksi. Alispuustona on lähinnä nuorta mäntyä. Kumpareen itäpuolelta erkanev pohjoiseen uusi tie, joka johtaa pellon laitaan rakennetuilla uusilla asuintaloille.

Pellon ja Mustinsuon välinen metsäkuvio on voimakkaasti käsiteltyä talousmetsää, jossa on vaihtelevan kokoisia hakkuuaukkoja ja harvennettuja metsäsaarekkeita. Kenttäkerroksessa on mustikkatyypin kasvillisuutta. Pellon reunassa ja kaksi uutta omakotiloa ja niiden eteläpuolelle hevosten juoksuun käytetty rata.

Mustinsuo on ojitettu räme. Suo on mustikkaturvekangasta ja isovarpuräme-muuttumaa. Puusto on runsaan 15 metrin mittaista männikköä. Alkuperäistä

suokasvillisuudesta on jäljellä paikka paikoin mm. tupasvillaa, lakkaa ja suosursua. Suon eteläpuolella sijaitseva metsäniemi on hakattu paljaaksi. Suon ja itään johtavan tien välissä on kaksi uutta omakotitaloa.

4.2. OSA-ALUE 16: LÄHILAMMEN ALUE

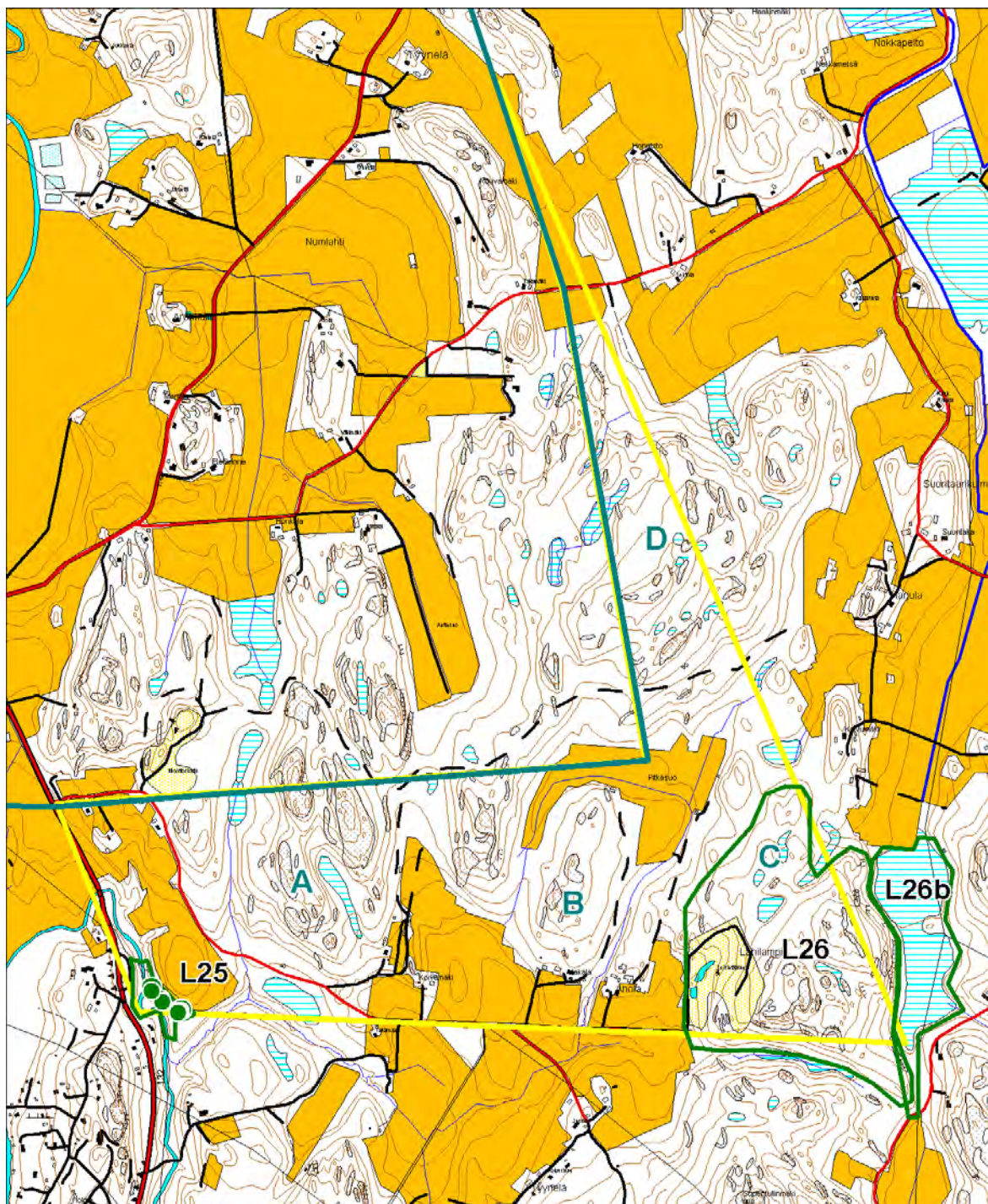
Lähilammen alue sijaitsee Klaukkalan pohjoispuolella Perttulan kaava-alueen kaakkoiskulmassa. Alueeseen kuuluu Lähilammen karavaanarialueelle johtavan tien pohjoispuoliset pellot ja pohjoispuolinen metsäalue sekä Pitkäsuon pellolta kapeana kiilana Numlahden suuntaan ulottuva metsäkaistale (kuva 3). Osa-alueen pinta-ala on 2,4 km², josta peltoa on suunnilleen neljännes.

Alueen länsiosassa on pieni, Klaukkalantiehen ulottuva peltoalue, joka oli kesällä 2009 osittain kesannolla. Päätien varressa entisellä pellon rinteessä on myös koivu- ja kuusitaimikkoa. Tien ja pellon välissä virtaa Luhtajoki. Joen uoma on runsaan viiden metrin levyinen, mutta itse jokilaakso on useamman kymmenen metrin levyinen ja kymmenisen metriä syvä. Jokilaakson rinteet ovat lehtomaista kangasta ja tuoretta lehtoa ja rinteiden puusto vaihtelee tuomien ja koivujen muodostamasta viidasta varttuneeseen kuusikkoon. Rinteellä kasvavien haapojen tyveltä osa-alueen lounaiskulmasta on löydetty **liito-oravan jätöksiä** (luontokohde L25) keväällä 2007 ja 2008 (Uudenmaan ympäristökeskus). Liito-oravan papanoita löydettiin myös keväällä 2009.

Länsiosan pellon ja Koivumäen tilakeskuksen välissä on kallioinen metsäalue (kuvio A kuvassa 3), joka on ollut tehokkaassa metsätalouksikäytössä. Suurin osa alueesta on nuorta, aukkoista metsää, taimikkoa ja hakkuuaukeaa. Kallionlakin puustoa on harvennettu ja kallioille on noussut lehtipuuvesakkoa. Varttuneempaa puustoa on jäljellä lounaisrinteellä ja itäisimmän kallioalueen itärinteellä. Puusto on näillä paikoilla varttuvaa ja varttunutta kuusikkoa. Kenttäkerroksessa on tuoreen ja lehtomaisen kankaan lajiston lisäksi paikoin lehtokasvillisuutta, mm. sinivuokkoa, imikkää ja jänönsalaattia. Lähilammelle johtavan tien eteläpuolella on nuorta, tiheää kosteapohjaista koivikkoa ja varttuvaa lehtomaisen kankaan kuusikkoa.

Kallioalueelta luhtajokeen laskeva metsäpuro, Talvistonpuro, on arvioitu 1990-luvun alussa paikallisesti merkittäväksi luontokohteeksi (Nironen 1990). Puron pohjoisosan ympäristö on sittemmin hakattu ja puron latvoja on perattu. Myös pohjoispään lähteikkö on jäänyt hakkuulle. Tien eteläpuoliset haarat sijoittuvat osittain hakkuille, osittain tiheään kuusikkoon. Luonnontilainen purojakso kattaa nykyisin runsaat sata metriä puronvartta tien pohjoispuolella. Hyvin säilyneen purojakson kasvillisuus on melko vaatimatonta, mm. metsäkortetta, korpikastikkaa, hiirenporrasta ja harmaaleppää. Purouoma on noin metrin levyinen ja sen kesäaikainen virtaus on vähäistä. Puroa ei voi nykyisin pitää merkittävänä pienvetenä.

Kuva 3. Lähilammen osa-alue. Vihreillä pisteillä on merkitty liito-oravan havaintopaikat ja vihreällä viivalla liito-oravan elinalue (L25), Sudentullin pohjoinen kallioalue (L26) sekä Nummimäen kaava-alueen puolella jäävä Koivusuo (L26b). Mittakaava 1:20 000.

Pitkäsuon pellon itäisemmän haaran eteläpuolinen metsäkannas on nuorta mänty-koivutaimikkoa. Pellon itäpuolella on varttuvaa lehtomaisen kankaan kuusikkoa.

Osa-alueen kaakkoiskulmassa on laajahko, metsäinen kallioalue, jonka länsirinteellä on karavaanarien käyttämä leirintäalue. Kallioalueen lakiosissa vallitsevat mustikkatyypin männiköt. Kalliojaljastumat ovat pieniä ja niiden kasvilisuus on tavanomaista karujen kangasmetsien lajistoa. Kallioalueen rinteet

ovat mustikka- ja käenkaali-mustikkatyyppejä. Alueella on tehty paljon hakkuita. Jyrkkä itärinte on pääosin hakkuuaukkoa ja länsirinteellä on nuorta ja varttuvaa mäntyvaltaista metsää. Varttuneita metsäkuvioita on jäljellä niukasti. Jyrkkäpiirteisin kallioalue ja luoteispuolinen kalliometsämaasto (L26) on rajattu Nurmijärven kallioselvityksessä ja Nummimäen luontoselvityksessä (Ympäristösuunnittelu Enviro & Ympäristösuunnittelu Ok 2003c) paikallisesti arvokkaaksi kalliokohteeksi (**Sudentullin pohjoinen kallioalue**). Kallioalueen itäpuolella murroslaaksossa sijaitseva **Koivusuo** (L26b) on miltei luonnontilainen suo. Alue jää niukasti Perttulan selvitysalueen ulkopuolelle.

Pitkäsuon pellon pohjoispuolella (alue D) on loivapiirteisempää kalliomaastoa. Peltoa reunustaa kosteapohjainen, harvennettu lehtomaisen kankaan kuusikko. Pohjoiseen siirryttäessä maasto muuttuu tuoreen kankaan kuusisekametsäksi ja kallioisimmilla kohdilla kuivahkoksi kalliomänniköksi. Alueen keskiosassa on aukkoista mäntytaimikkoa ja nuorta hakkuista toipuvaa sekametsää.

4.3. OSA-ALUE 17: UOTILANTIEN ALUE

Uotilantien alue alkaa Perttulan peltoaukean pohjoislaidalta ja jatkuu Uotilantien molemmin puolin Kiljavan eteläpuolelle asti. Alueen länsiosa on Vaaksinjärven metsäselännettä ja itäosa vaihtelevaa metsä- ja peltomaastoa (kuva 4). Asutus keskittyy alueen läpi kulkevan Uotilan tien ja sen itäpuolella virtaavan Liimaniitunojan varteen. Osa-alueen pinta-ala on 4,5 km².

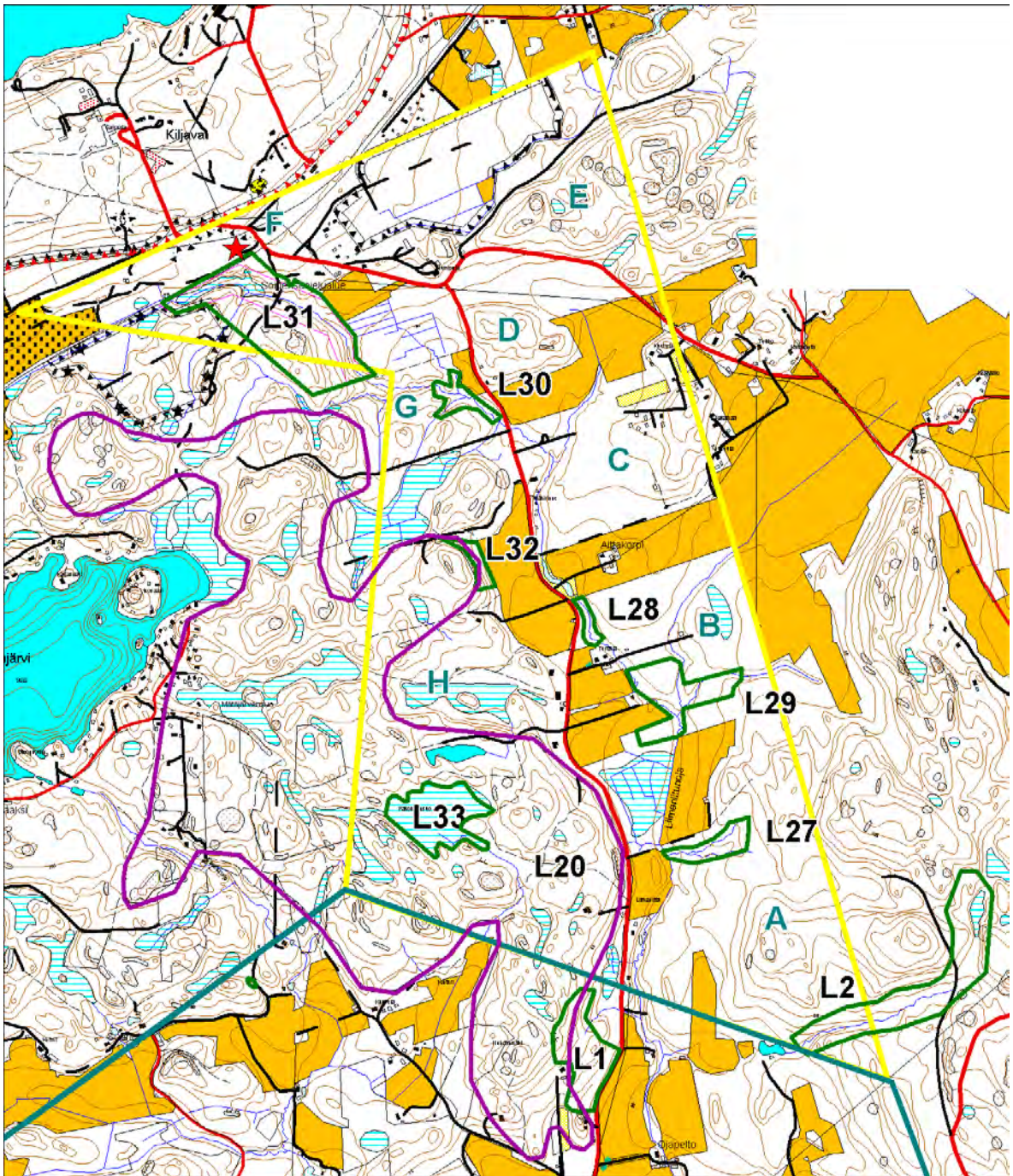
Seuraavassa kuvataan ensin Uotilantien itäpuolinen alue ja sen jälkeen länsipuolinen alue. Osa-alueen kaakkoiskulmassa Liimaniitunojan itäpuolella on lähes 70 hehtaarin laajuinen metsärinte, joka nousee kaakkoon Metsä-Tuomelan jäteaseman suuntaan (kuva 4, alue A). Rinne on voimakkaasti käsiteltyä metsää, jota pilkkovat monet hakkuuaukot, hankalakulkuiset kuusitaimikot, nuoret kasvatusmetsät sekä maakaasuputkea varten hiljattain raivattu aukko. Varttunutta puustoa on jäljellä pieninä saarekkeina. Rinteellä kasvaa tuoreen ja lehtomaisen kankaan lajistoa. Rehevimmissä kohdissa on yksittäisiä pähkinäpensaita ja metsälehmuksia ja kenttäkerroksessa mm. imikkää, kevätlinnunhernettä ja näsiä. Liimaniitunojan ja Uotilantien välissä sijaitseva kosteapohjainen peltojen reunustama metsäkuvio on tiheää, runsaan kymmenen metrin mittaista koivikkoa, jonka alla kasvaa nuoria kuusia.

Rinnemetsän vaateliain kasvilajisto keskittyy **Lepolan puron** (luontokohde L2) varteen. Pohjoisempana Liimaniitunojaan laskevan luonnontilaisen sivupuron varrella on vanhaa, järeää kuusikkoa, jota reunustavat tuoreet hakkuuaukot (**Liimaniitunoja II**, kohde L27). Metsäinen rinne on todennäköinen hiirihaukan pesimäpaikka.

Liimaniitunojan itäpuolisen rinnepellon pohjoispuolella on peltoihin rajoittuva metsäkuvio (alue B), jonka eteläpäässä on Liimaniitunojaan laskeva sivupuro. Metsäkuvion pohjoisosa on hakkuuaukkoa ja nuorta, aukkoista lehtipuustoa, mutta sivupuroa reunustavassa eteläosassa on varttuneempaa, kuusivaltaista sekametsää. Alueella kasvaa myös varttuneita haapoja, joista osassa on koloja. Sivupuron ja Liimaniitunojan varrelta löytyi runsaasti liito-oravan jätöksiä. Liito-oravalle parhaiten sopiva metsäalue on rajattu karttaan 4 (**Liimaniitunojan liito-orava**, kohde L29). Rajauksessa mukana oleva itäinen purohaara on luo-

kiteltu Mäntsälä–Siuntio-kaasuputkihankkeen luontoselvityksissä paikallisesti arvokkaaksi pienvedeksi. Uutilantien kaava-alueen itäpuolelle jäävä puronlatva on padottu lammeksi (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2009).

Kuva 4. Uutilantien osa-alue (keltainen raja). Vaaksijärven kallioalue (L20) on rajattu violetilla ja muut luontokohteet vihreällä. L2, L27, L28 ja L30 ovat puronvarsilehtoja, L32 kalliorinnelehto ja L31 ja L33 soita. L29 on liito-oravan esiintymisalue ja paikallisesti arvokas puronvarsi. L31 kuuluu Kalkkilammen–Sääksjärven Natura 2000 -alueeseen. Punainen tähti on setrivaikkaan löytöpaikka. Pähkinäpensaslehto L1 on Perttulan alkuperäisen selvitysalueen (raja sinisellä) puolella. Mittakaava 1:25 000.

Liimaniitunojan varren metsäkuvion luoteiskulma on säästetty hakkuissa. Puro on tässä kohdin luonnontilainen ja sitä reunustaa kostea saniais- ja suurruoho-lehto. Puustona on mm. järeitä kuusia ja kookkaita harmaaleppiä. Kohde on

luokiteltu Nurmijärven pienvesiselvityksessä paikallisesti merkittäväksi (**Liimaniitunoja I**, kohde L28).

Pohjoisempana on toinen peltojen rajaama metsäkuvio (alue C), jonka pohjoisosa on vesoittunutta hakkuuaukkoa ja keski- ja eteläosa varttuvaa, mutta aukkoista lehtomaisen kankaan sekametsää. Metsäalueen itäosassa kasvaa myös melko runsaasti haapoja. Liimaniitunojan varrella on enimmäkseen nuorta ja käsiteltyä puustoa, mutta myös joitakin kookkaita haapoja.

Kiljavasta tulevan Kyläjoentien eteläpuolinen metsäniemeke (alue D) on varttuvaa lehtomaisen kankaan sekametsää. Loivapiirteisen mäen pohjoisrinne on vesoittunutta hakkuuaukkoa. Rinteellä kasvaa yksinäinen, järeä, hakkuissa säästetty metsälehmus. Rinteen ja Kyläjoentien välissä on kosteapohjaista varttuvaa istutuskoivikkoa. Alispuustona on mm. raitaa, vaahteraa ja harmaaleppää ja kenttäkerroksessa mm. korpikastikkaa ja vadelmaa. Alue lienee entistä peltoa tai niittyä. Kosteapohjainen, koivikkoinen alue jatkuu Uotilantien länsipuolelle, jossa koivikko on hieman nuorempaa, mutta kasvillisuus muutoin samantyyppistä. Alue on tiheään ojitettu ja kuuluu Liimaniitunojan latvavesiin.

Kyläjoentien pohjoispuolinen mäki (alue E) on voimakkaasti käsiteltyä metsää, jonka rinteillä on nuorta lehtipuustoa ja tiheää lehtipuuvesakkoa. Lakialueelle on jätetty siemenpuiksi mäntyjä ja muutama koivu. Kalliolla on joitakin pieniä suopainanteita. Pohjoisrinne on lehtomaista kangasta, jossa kasvaa paikoin myös lehtolajistoa, mm. kevätlinnunhernettä. Rinteen puusto on muutaman metrin mittaista aukkoista lehtipuustoa ja kuusitaimikkoa. Pensaskerroksessa on nuoria kuusia ja lehtipuuvesoja. Kyläjoentien pohjoispuolinen mäki aikoinaan arvioitu arvokkaaksi kallioalueeksi ja pohjoisrinne on rajattu arvokkaaksi lehtokohteeksi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992). Kohteet (Kiljavankalliot ja Kiljavankallion lehto) ovat menettäneet arvonsa hakkuiden seurauksena, eikä niitä enää voi pitää erityiskohteina.

Mäen ja kaava-alueen pohjoisrajan välissä on laaja aidattu alue, joka on metsäpuiden koekasvatusviljelmä. Paikalla kasvaa tiheänä istutuksina mm. mäntyä, kontortamäntyä, koivua ja tervaleppää. Koeviljelmän länsipuolella on pieni peltolaikku, muutama asuinrakennus ja kymmenmetristä istutusmännikköä Kiljavan tasoylikäytävään asti. Kenttäkerroksessa on kuivahkon kankaan lajistoa, mm. puolukkaa ja kanervaa.

Maasto muuttuu junaradan pohjoispuolella (alue F), jossa on loivasti viettävää harjumännikköä ja harjurinteen sekametsää. Ylikäytävän itäpuolinen rinne on varttunutta kuivahkon kankaan männikköä. Radanvarressa on vanha pihamaa, josta rakennukset on purettu. Piha-alueen itäpuolella sähkölinjan alla kasvaa mm. sarjatalvikkia ja silmälläpidettävää ketoneilikkaa sekä tavanomaisempaa harjulajistoa. Ylikulun länsipuolella on puuton hiekkakenttä, joka on osin vanhaa hiekanottoaluetta, osin ilmeisesti entisen seisakkeen varastokenttää. Radansuuntaisen tien varrella hiekkakentän eteläpäässä kasvaa runsaasti kangasajuruohoa ja kissankäpälää, jotka kumpikin ovat taantuneita harjukasveja. Paikalta on löydetty vuonna 2008 **erittäin uhanalainen setrivahakas**, jonka kasvuedellytykset sammaloituneella hiekkakentällä ovat hyvät (Suomen ympäristökeskuksen eliölajit-tietokanta). Hiekkakentän länsipuolinen rinne on varttuvaa kuivahkon kankaan männikköä. Alarinne on rehevämpää. Puustossa on

myös kuusta ja haapaa ja kenttäkerroksessa kasvaa mm. ahomansikkaa. Rinteen ja radan välinen alue on soistunutta. Alue on aikanaan ojitettu ja tyypiteltävissä turvekankaaksi. Puusto on nuorta koivua ja mäntyä. Läntisimmässä päässä on taimitarhan hylätty, metsittyvä istutusala, jossa kasvaa mm. kynäjalavaa, koivua ja harmaaleppää.

Radan eteläpuolella sijaitseva luonnontilainen korpi- ja lähteikköalue (**Kiljavan lähteikköalue**, L31) on osa Kalkkilammen–Sääksjärven Natura 2000-alueetta. Lähteikön keskeiset osat on rauhoitettu luonnonsuojelualueeksi. Pieni kulmaus selvitysalueetta jää Natura-alueen länsipuolelle. Paikalla kasvaa nuorta koivuvaltaista metsää ja tiheää, viiden metrin mittaista istutusmännikköä.

Kiljavan lähteiköstä alkava Liimaniitunojan latvahaara on pääosin luonnontilaista uomaa, mutta sitä reunustavat nuoret kuusta, koivua ja harmaaleppää kasvavat metsäkuviot. Puronvarren kasvillisuus on tavanomaista. Lähempänä Uotilantietä (alue F) puronvarrtta reunustavat varttuneet kuusimetsät ja harmaaleppävaltaiset kosteat lehdot. Purouoma on luonnontilainen ja puronotkelman kasvillisuus melko edustavaa. Parhaiten säilynyt puroalue muodostaa paikallisesti arvokkaan luontokohteen (**Liimaniitunojan latva**, L30).

Kuva 5. Pikkujärvi Vaaksinjärven itäpuolen kallioalueella Pakolevonsuon pohjoispuolella.

Liimaniitunojan latvan eteläpuolella alkaa laaja, kallioinen metsäselänne (alue G), joka kattaa valtaosan Uotilantien alueen länsipuoliskosta. Selänne kuuluu loivapiirteisiä alarinteitään lukuun ottamatta **Vaaksinjärven itäpuolen kallioalueeseen** (L20), joka on paikallisesti arvokas kalliokohde. Aluetta on luonnehdittu 1990-luvun alussa tehdyssä kallioalueselvityksessä erämaiseksi, mutta se on nyttemmin tavanomaista talousmetsää, sillä pääosa alueesta on nuorta puustoa, taimikkoa ja hakkuuaukeaa. Varttuneen metsän kuviot ovat pieniä,

enintään muutaman hehtaarin laajuisia. Alueella vallitsevat tuoreen kankaan metsät, mutta rinteillä on rehevämpää lehtomaisen kankaan kasvillisuutta. Uotilantien puoleisessa rinteessä on useita uusia omakotitaloja ja kauempana metsäalueella on kaksi uudisrakennusta. Muutoin alue on säilynyt rakentamattomana.

Metsäalueella on useita pikkusoita, mutta moni niistä on ojitettu ja kärsinyt myös hakkuista tai alispuuston raivauksista. Suokohteista merkittävin on lähes ojitattomana säilynyt **Pakolevonsuo** (L33), joka on kasvistoltaan edustava isovarpuräme. Pakolevonsuon pohjoispuolella sijaitseva metsälampi on alueen ainoa vesistö. Lammen eteläranta on luonnontilaisen kaltaista metsärantaa, jonka puusto on melko nuorta ja mäntyvaltaista. Pohjoisrannalla on metsätie ja entinen hakkuuala, johon on noussut koivua ja mäntyä.

Vaaksinjärven itäpuolen kallioiden loivapiirteisiä ja puustoisia ja niiden kasvillisuus on tavanomaista kangasmetsälajistoa. Huomattavia jyrkänteitä on selvitysalueella vain yksi. Jyrkänne sijaitsee Mäkirinteen ja Aittakorven tilojen länsipuolella. Enimmillään parinkymmenen metrin korkuinen porrasteinen jyrkänne ja sen alapuolinen varttunut kuusilehto muodostavat paikallisesti arvokkaan luontokokonaisuuden (**Uotilantien jyrkänne ja kallionaluslehto**, L32). Jyrkänteellä kasvaa mm. metsälehmuksia.

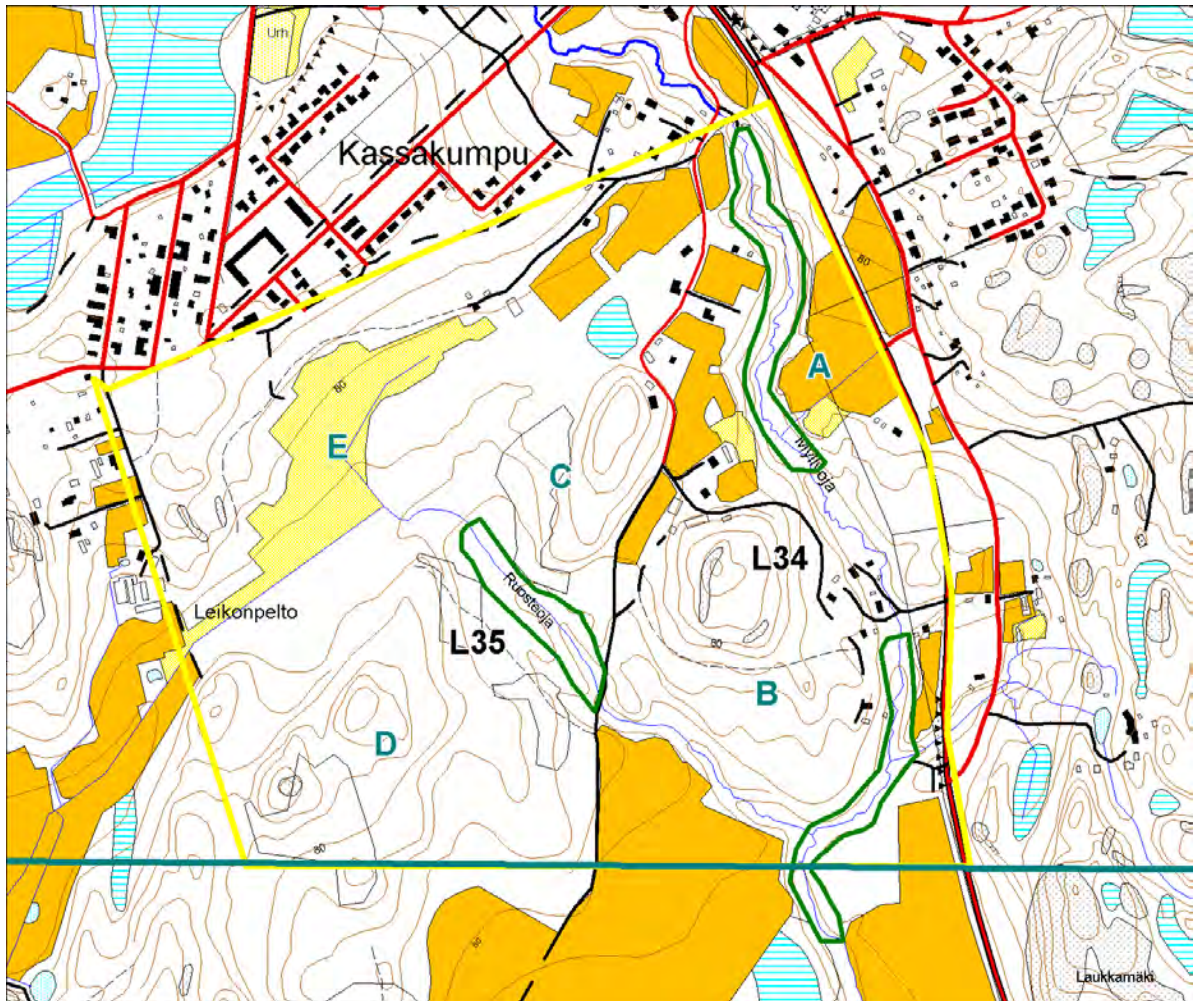
Vaaksinjärven itäpuolen kallioselänteen linnustoon kuuluvat toukokuun alussa tehdyn käynnin perusteella mm. metso (yksi havainto Pakolevonsuon läheltä), palokärki (oleskeli alueen eteläosassa, jossa myös muutama palokärjen käyttämä kolopuu), harmaapäätikka (todennäköisesti pesi hakkuualueen haavikossa Terttulan tilakeskuksen länsipuolisessa rinteessä) sekä uuttukyyhky (ääntelevä koiras kolohaavassa Pakolevonsuon lounaispuolella).

4.4. OSA-ALUE 18: RÖYKÄN LOUNAISPUOLI

Röykän lounaispuolella sijaitseva osa-alue, jonka koillisosassa on pientalo-asutusta ja luoteisosassa maatila (kuva 6). Keski- ja eteläosa ovat enimmäkseen metsämaastoa. Alueen itäreunassa on Myllyojan purolaakso, joka erottaa itälaidan muusta alueesta. Osa-alueen pinta-ala on 1,35 km².

Myllyojan itäpuolella on Röykän tienvarren haja-asutusta ja pieniä pelto- ja niittyalaikkuja, joista osa kasvaa nuorta istutuskoivikkoa (alue A). Myllyoja kulkee osa-alueen pohjoisrajalta alkaen leveähkössä notkelmassa, jonka rinteet ovat metsäiset. Myllyojan yli johtaa yksi pihatie, jonka varrella on muutama asuinrakennus. Myllyojan rinteillä on paikoin hakkuuaukkoja, mutta muutoin puronotko on lähes luonnontilainen. **Myllyoja** (kohde L34, rajaus kaksiasainen) rinnemetsineen on arvioitu Nurmijärven pienvesiselvityksissä paikallisesti arvokkaaksi pienvedeksi.

Kuva 6. Roykän lounaispuoli (rajaus keltaisella). L34 = Myllyoja, L35 Ruosteoja. Mittakaava 1:15 000.

Myllyojan luoteispuolella on omakotitaloja ja pieniä pelto- ja niittykuvioita. Etelämpänä osa-alueen läpi johtavan tien varressa on myös asuinrakennuksia ja vanha tilakeskus. Asutun alueen eteläpuolella on loivapiirteinen metsämäki (alue B), jonka pohjoispäässä on hieman kalliomaastoa. Pohjoisosan puusto on varttuvaa kuusimäntysekametsää. Kenttäkerroksessa kasvaa tavanomaista tuoreen kankaan lajistoa. Mäen etelärinne on loivapiirteinen. Puustona on hyväkasvuista varttunutta kuusikkoa ja kenttäkerroksessa lehtomaisen kankaan lajistoa, mm. käenkaalia ja kosteimmissa paikoissa metsäalvejuurta ja metsäkortetta. Lähellä pellonlaitaa virtaava Ruosteojan alajuoksu on leveähkössä, kosteapohjaisessa notkelmassa. Puron varrella on joitakin vanhoja, mahdollisesti karjan juottopaikaksi tehtyjä kaivantoja, mutta puro on muutoin luonnontilainen. Uoman laiteilla kasvaa mm. mesiangervoa ja kosteimmissa paikoissa hii-renporrasta, niittykellukkaa ja rönsyleinikkiä. Puustoa on harvennettu. Ylispuina on varttuneita kuusia ja joitakin haapoja.

Ruusteojan latva sijaitsee loivassa notkelmassa osa-alueen keskellä peltotien länsipuolella. Puronotkelmaa reunustaa etelässä hakkuuaukko ja pohjoisessa nuori, hakkuulle noussut lehtimetsikkö. Puronvarren puustoa on harvennettu, mutta puron uoma on luonnontilainen. **Ruusteojan latva** (kohde L35) on arvioitu Nurmijärven pienvesiselvityksissä paikallisesti arvokkaaksi pienvedeksi.

Ruosteojan lounaispuolelle jäävä metsäalue (alue D) on hakattu lähes paljaaksi. Puustoa on mainittavasti jäljellä vain lounaiskulman pohjoisemmalla mäenkumpareella ja sen etelärinteellä. Kapea metsäkulissi on jätetty Vanhankylän pellon pohjoisreunaan. Jäljellä olevat metsäkuviot ovat lehtomaisen kankaan kuusikkoa ja puusto on varttunutta. Sekapuuna kasvaa koivua ja joitakin haapoja. Pohjoisemman kumpaneen rinteillä kasvaa hajallaan myös kymmenkunta lehmusta ja muutama nuori lehmuksenvesa. Muuta vaateliasta lehtokasvillisuutta ei ole.

Hakattu metsäalue ulottuu lähelle nautojen laitumena olevaa peltoaluetta (kuvio E). Pellon eteläpuolella on metsittynyt niitty, jota myös laidunnetaan. Entisellä niityllä kasvaa 15 metrin korkuista kuusta, haapaa ja koivua. Metsälaitumena käytetty aidattu alue jatkuu koilliseen Ruosteojan pohjoispuolelle.

Ruosteojan koillispuolella (alue C) on vesakkoa ja nuorta koivikkoa kasvava entinen hakkuuaukko. Sen pohjoispuolella on loivapiirteinen mäki, jossa on varttunutta kuusta, mäntyä ja niukemmin koivua. Kenttäkerroksen kasvillisuus on tuoreen kankaan lajistoa. Mäen pohjoisrinteellä on maatilan rakennuksia ja länsipuolella nuorempaa, koivuvaltaisempaa metsää.

Osa-alueen luoteiskulmassa (alue E) on laitumena käytetty niittyalue, jonka pohjoispuolella on loiva kuusikkorinne, jota käytetään metsälaitumena. Puusto on varttuvaa ja sekapuuna kasvaa mäntyä. Koivua ja muita lehtipuita on niukasti. Maapohja on hiekkaa ja kenttäkerroksen kasvillisuus niukkaa. Runsain laji on seinäsammal. Koko laaja laidunalue on aidattu. Aita noudattaa Kassakummun asuinalueen puolella osa-alueen rajaa.

Kuva 7. Laidunkäytössä olevaa metsää osa-alueen luoteiskulmasta.

5. LISÄALUEIDEN LUONTOKOhteet

Arvokkaita luontokohteita on lisäalueilla niukasti lukuun ottamatta muita suurempaa Uotilantien aluetta, jossa on useita arvokkaita luontokohteita. Seuraavassa kuvataan lisäalueiden merkittävimmät kohteet. Kohteiden numerointi on jatkoa aiemmin tehdyssä Perttulan kaava-alueen luontoselvityksessä käytetyille numeroinnille.

5.1. OSA-ALUE 15: YLI-LEPSÄMÄNTIEN ALUE

L9. Pihtimäki

Merkittävä kallioalue

Pihtimäen kallioalue sijaitsee Yli-Lepsämäntien alueen luoteisrajalla. Jylhimät, maisemallisesti näyttävät kalliot jäävät osa-alueen luoteispuolelle Perttulan aiemmin tutkitun kaava-alueen puolelle (kuva 2, s. 6). Yli-Lepsämäntien osa-alueen puolella on Pihtimäen loivapiirteisempää lounaisrinnettä, jonka puusto on hakattu lähes kokonaan 1980- ja 1990-luvulla. Vain kallion karuimpia lakimänniköitä on säästetty hakkuissa. Lisäalueen puoli on nuorta, aukkoista puustoa ja tiheää istutusmännikköä.

Pihtimäki on toipumassa laajoista hakkuista. Alueella on viime vuosina tehty taimikon harvennuksia, mutta ei mittavampia maisemassa näkyviä hakkuita. Etelärinteelle on rakennettu uusi omakotilo. Pihtimäki on luokiteltu Nurmijärven kallioselvityksessä merkittäväksi kallioalueeksi.

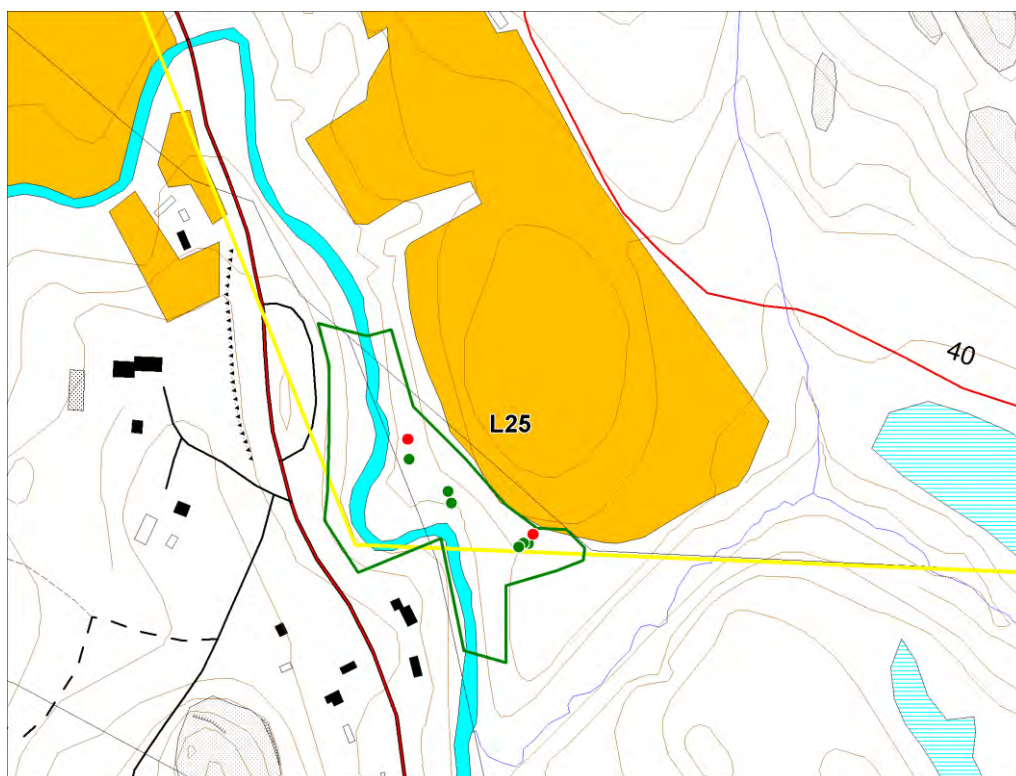
5.2. OSA-ALUE 16: LÄHILAMMEN ALUE

L25. Luhtajoen liito-orava

Luhtajoen jokilaakson rinteet osa-alueen lounaiskulmassa ovat lehtomaista kangasta ja tuoretta lehtoa. Rinteiden puusto vaihtelee tuomien ja koivujen muodostamasta viidasta varttuneeseen kuusikkoon, jota on lähinnä jokilaakson itärinteellä. Rinteessä kasvaa myös varttuneita haapoja. Ainakin seitsemän haavan tyveltä on löydetty vuosina 2007–2009 liito-oravan papanoita ja ainakin yhdessä haavassa on myös liito-oravan käyttämä kolo. Liito-oravalle parhaiten sopiva metsäalue on rajattu kuvaan 8.

Liito-oravan elinalue sijoittuu Klaukkalan luontoselvityksessä (Routasuo 2009) paikallisesti arvokkaaksi lehtokohteeksi mainitun Luhtajoen rantametsän pohjoispäähän. Kohteet muodostavat yhtenäisen metsäalueen jokivarteen. Klaukkalan puolelta Luhtajokea ei ole tietoja liito-oravasta. Jokivarsi liito-oravan elinalueelta etelään on liito-orava kulkureitiksi sopivaa metsää.

Kuva 8. Liito-oravan elinympäristö Luhtajoen varresta. Punaisilla pisteillä on merkitty liito-oravan havaintopaikat vuosilta 2007 ja 2008. Eteläisempi havaintopiste on kolo-haapa. Samasta rinteestä keväällä 2009 löytyneet liito-oravan käyttämät puut on merkitty vihrein symbolein. Keltainen viiva on osa-alueen raja. Mittakaava 1:5000.

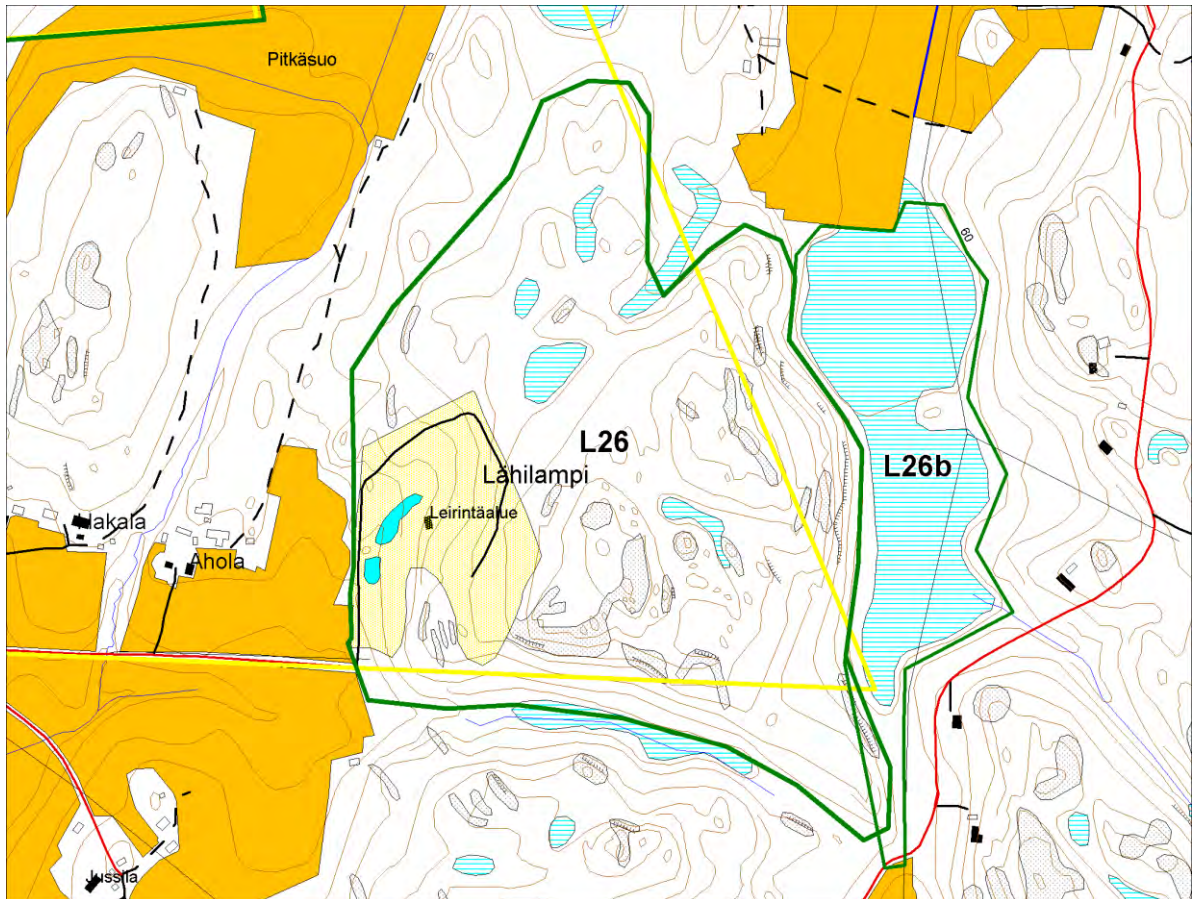
L26. Sudentulli-pohjoinen ja Koivusuo

Merkittävä kallioalue ja luonnontilainen suo

Sudentullin pohjoinen kallioalue on osa-alueen kaakkoiskulmassa sijaitseva kalliometsäalue, jonka länsirinteellä on karavaanarien käyttämä leirintäalue (kuva 9). Kallioalueen lakiosissa vallitsevat mustikkatyypin männiköt. Kallio-paljastumat ovat pieniä ja niiden kasvillisuus on tavanomaista karujen kangas-metsien lajistoa. Vähät jyrkänteet ovat matalia. Rinteet ovat mustikka- ja käenkaali-mustikkatyyppejä. Itärinteellä on pieniä käenkaali-oravanmarjatyyppin lehtolaikkuja, joissa kasvaa mm. niukasti mustakonnanmarjaa, kuusamaa ja kevät-linnunhernettä. Pohjoisosassa on muutamia soistuneita puustoisia painanteita, joiden kasvillisuus on tavanomaista.

Alueella on tehty paljon hakkuita. Jyrkkä itärinne on pääosin hakkuuaukkoa ja länsirinteellä on nuorta ja varttuvaa mäntyvaltaista metsää. Varttuneita metsäkuvioita on jäljellä niukasti. Leirintäalueen itäpuolen hakkuun reunalla kasvaa järeä metsälehmus.

Sudentullin pohjoinen kallioalue on luokiteltu Nurmijärven kallioselvityksessä merkittäväksi kallioalueeksi.

Kuva 9. Sudentullin pohjoinen kallioalue (L26) ja Koivusuo (L26b). Keltaisella osa-alueen raja. Koivusuo jää Nummimäen kaava-alueen puolelle. Mittakaava 1:10 000.

Kallioalueen itäpuolella murroslaaksossa sijaitseva Koivusuo on myös paikallisesti arvokas luontokohde. Koko 12 hehtaarin laajuinen suo sijoittuu Nummimäen osayleiskaava-alueen puolelle. Koivusuon kasvillisuutta ja luontotyyppiä ei inventoitu kesällä 2009, mutta suon luonnontilan todettiin säilyneen hyvänä.

Nummimäen luonto- ja maisemaselvityksessä (Ympäristösuunnittelu Enviro ja Ympäristösuunnittelu Ok 2003c) Koivusuota kuvataan seuraavasti: ”Koivusuon pohjoisosassa on pääosin saranevaa–saranevakorpea. Valtalajina on pallosara, jonka lisäksi saranevalla ja nevakorvessa kasvaa mm. luhtavillaa, leväkköä, isokarpalaa, pyöreälehtikihokkia, raatetta ja tupasvillaa. Suon itälaidalla on laajahko alue, jossa kasvaa myös järviruokoa. Puusto on pääosin matalaa koivua. Paikoin männyn taimea on nousussa. Suon eteläosassa kasvillisuus on hieman ruhoisempaa. Mesotrofisella saranevalla kasvaa edellä mainittujen lajien lisäksi mm. järvikortetta, terttualpia, vehkaa, suohorsmaa ja luhtarölliä. Suon laiteilla on kapeahko ruohokorpireunus. Suon eteläosassa on kaivanto, jossa kasvaa pikkupalpakkoa ja pikkulimaskaa. Suon laskupuron varressa on kapealti saniaiskorpea. Yhdessä painanteessa kasvaa harvinaista kaislasaraa. Puronvarren puusto on nuorta kuusikkoo, jota on harvennettu.”

Arvonsa menettäneet kohteet

Lähilammen osa-alueella on kolme aiemmissa selvityksissä merkittäviksi arvioitua kohdetta, joiden luonnontila on kärsinyt hakkuiden ja osin metsäojitusten vuoksi.

Talvistonpuro. Alueen länsireunalla sijaitseva metsäpuro, joka laskee Luhtajokeen hieman liito-oravakohteen (L25) eteläpuolelle. Puron yläjuoksu on hakattu ja luonnontilaisuus on heikentynyt alajuoksullakin puuston käsittelyn vuoksi. Luonnontilaista ympäristöä on jäljellä lyhyt jakso Lähilammelle hohtavan tien pohjoispuolella.

Hakalan kallioalue. Hakalan tilakeskuksen ja Pitkäsuon pellon välissä sijaitseva kallioinen metsäalue. Lähes koko alue on hakattu paljaaksi.

Hakalan puronvarsilehto. Kallioiden välisessä notkelmassa Pitkäsuon pellon lounaispuolella sijaitseva purolehto. Purolehdon puusto on enimmäkseen hakattu. Kosteaan maastoon painuneet metsäkoneiden ajourat ovat myös heikentäneet kohteet luonnontilaa.

5.3. OSA-ALUE 17: UOTILANTIEN ALUE

L2. Lepolan puro

Paikallisesti arvokas pienvesi

Lepolan puro on Uotilantien alueen kaakkoiskulman tekolampeen laskeva metsäpuro. Puron varrella on saniaislehtoa ja ruohokorpea. Puronotkon loivapiirteisillä rinteillä kasvaa useita vaateliaita kasvilajeja, mm. metsälehmusta, pähkinäpensasta ja lehtopähkämöä. Suurin osan puronvarresta on hakattu paljaaksi 1990-luvulla. Jäljelle jääneet metsäkuviot ovat varttuneita lehtomaisen kankaan kuusikkoa. Puronvarressa on hakkuiden kohdalla jäljellä nuorta lehtipuustoa ja saniaisia, mm. kotkansiipeä. Purouoma on kapea ja säilynyt melko luonnontilaisena.

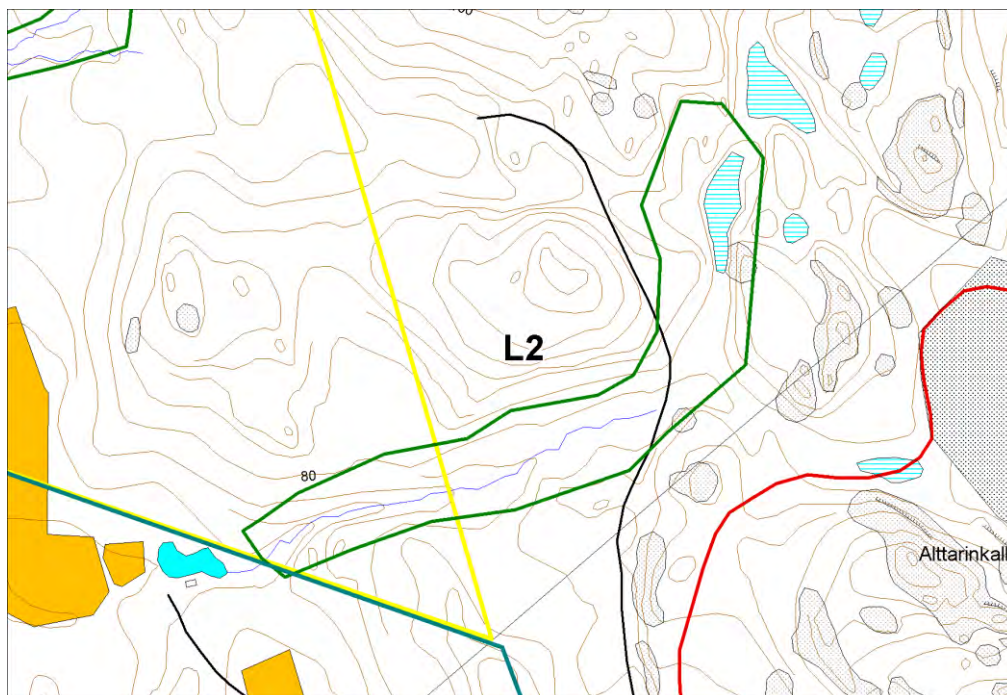
Lepolan puro on arvioitu 1990-luvun alun pienvesiselvityksessä (Nironen 1991) paikallisesti arvokkaaksi pienvedeksi. Ympäristön hakkuuaukot ovat nykyisin metsittymässä ja puronvarren lehto- ja korpikuviot ovat toipumassa hakkuista.

L20. Vaaksinjärven itäpuolinen kallioalue

Paikallisesti arvokas kallioalue

Vaaksinjärven itäpuolinen kallioalue (kuva 4, s. 10) muodostaa laajan, kallio-kumpareiden, soiden ja kankaiden kirjavoiman metsäalueen, joka alkaa Vaaksinjärven koillispuolelta ja jatkuu Uotilantien kaava-alueen länsiosaan. Harva-puustoisia kalliobiotooppeja ja avokalliota on melko vähän. Kohteen merkittävimmät luontoarvot ovat mäkien ja kallioiden välisten soiden arvokas kasvillisuus sekä eteläosan lehtoalueet.

Kuva 10. Lepolan puro (L2). Keltaisella Uotilantien osa-alueen raja. Puron yläjuoksu jää selvitysalueen ulkopuolelle. Mittakaava 1:5000.

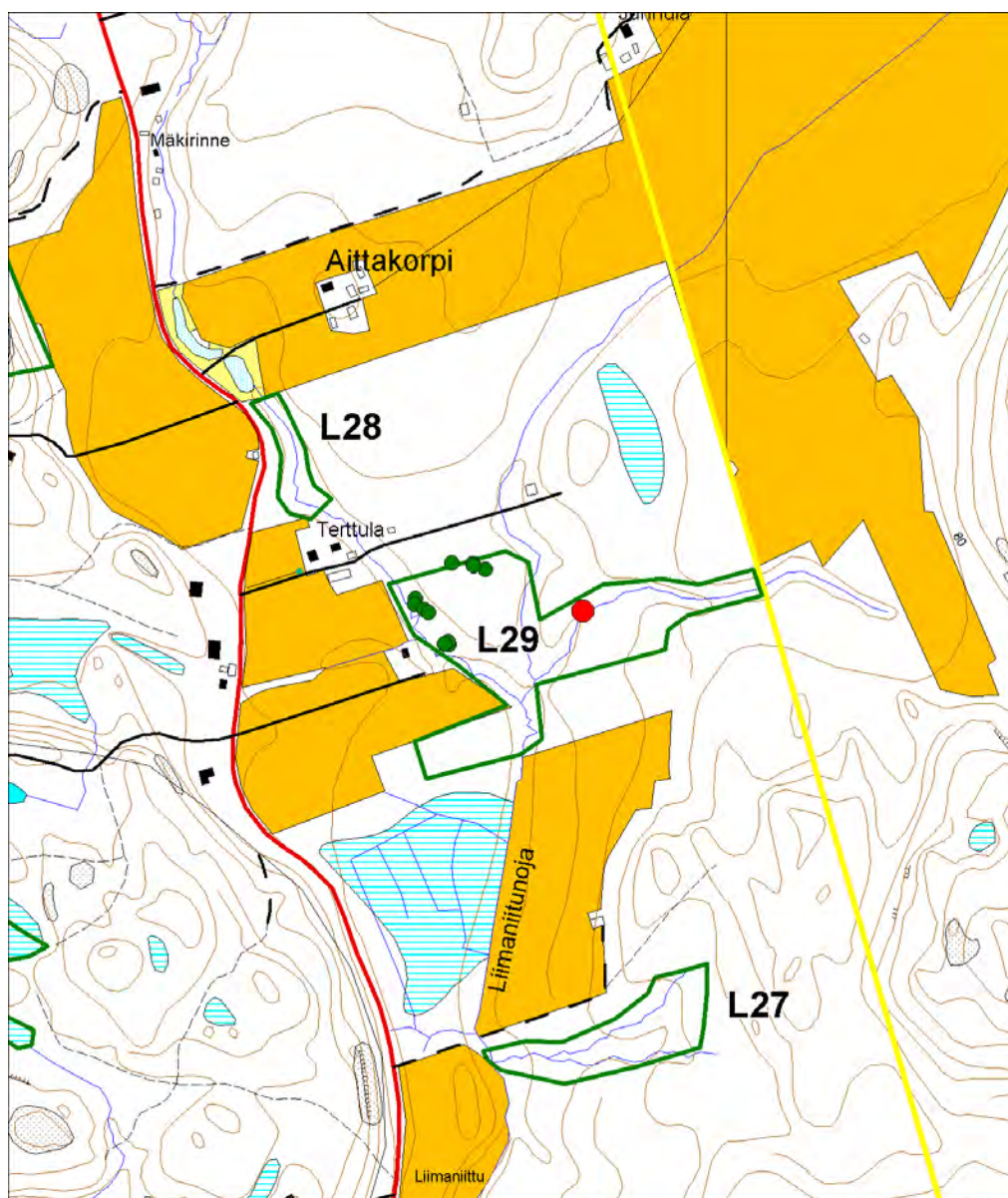
Nurmijärven kallioselvityksessä (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992) aluetta luonnehdittiin erämaiseksi. 1990- ja 2000-luvulla tehdyt laajat hakkuut ovat sittemmin muuttaneet suuresti kohteen luonnetta. Se on edelleenkin rauhallinen ja lähes rakentamaton, mutta metsiensä puolesta tavanomaista talousmetsää. Uotilantien alueen kohteista Uotilantien jyrkänne ja Pakolevonsuo sijaitsevat Vaaksinjärven itäpuolen kallioalueella. Hieman osa-alueen rajan eteläpuolella on lisäksi kasvistollisesti arvokas pähkinäpensaslehto.

L27. Liimaniitunoja II

Paikallisesti arvokas pienvesi

Kaksihaarainen Liimaniitunojan sivupuro, joka laskee varttuneen kuusikon läpi (kuva 11). Purovarsilla kasvaa sekapuuna koivua ja harmaaleppää. Purovarsien kasvillisuus on saniaislehtoa ja norot luonnontilaisia. Lajistoon kuuluu mm. lehtopähkämö, hiirenporras ja lehtotähtimö. Kauempana noroista on tuoretta käenkaali-oravanmarja-tyypin lehtoa ja lehtomaista kangasta. Alue rajoittuu hakkuuaukeisiin

Kohde on luokiteltu pienvesiselvityksissä (Nironen 1991, Ympäristösuunnitelu Enviro 2004) paikallisesti arvokkaaksi pienvedeksi. Arvokkaaksi rajatun alueen itäpähän on tehty syksyllä 2008 lähes 50 metrin levyinen aukko tulevaa maakaasuputkea varten. Alkuperäistä *rajausta* on tämän vuoksi *hieman supistettu* alueen itäpäästä. Kaasuputkea varten raivattu aukko ei ulotu aivan noron yläjuoksulle.

Kuva 11. Liimaniitunojan luontokohteet. Pohjoisessa Liimaniitunoja I (kohde L28), keskellä liito-oravan elinalue, jonka itäisin pää on paikallisesti arvokasta puronvartta (L29), ja etelässä Liimaniitunoja II (L27). Liito-oravan käyttämissä varmistetut puut (kaikki haapoja) on merkitty vihrein pistein ja mahdollinen pesäpuu (kolohaapa, tyvellä runsaasti papanoita) punaisella pisteellä. Mittakaava 1:10 000.

L28. Liimaniitunoja I

Paikallisesti arvokas pienvesi

Puronvarsilehto, jossa vallitsevat saniaiset ja suurruohot (kuva 11). Runsaimpia lajeja ovat hiirenporras, kotkansiipi, mesiangervo, nokkonen, rönsyleinikki, korpikaisla, vadelma, lehtopalsami, vuohenputki ja lehtotähtimö. Puustona on järeitä kuusia ja kookkaita harmaaleppiä sekä nuorta koivu-harmaaleppävesaikkaa. Pensaista alueella kasvaa punaherukkaa ja lehtokuusamaa. Hieman kauempana uomasta on tuoretta lehtoa, jonka lajistossa ei ole erityisen vaateli-aita kasveja. Alue rajoittuu lännessä maantiehen ja eteläpäästään uuteen metsä-autotiehen.

Kohde on luokiteltu pienvesiselvityksissä (Nironen 1991, Ympäristösuunnittelu Enviro 2004) paikallisesti arvokkaaksi pienvedeksi. Luonnontila oli kesällä 2009 ennallaan.

L29. Liimaniitunojan liito-orava-alue

Terttulan tilakeskuksen kaakkoispuolella Liimaniitunojan varrella kasvaa runsaasti haapoja ja koillisesta laskevan sivupuron ympäristössä on varttunutta kuusivaltaista metsää. Puustoa oli harvennettu talvella 2008/2009, mutta suurin osa alueen haavoista ja sivupuron puustosta oli säästetty. Alueelta löytyi toukokuun alussa tehdyllä maastokäynnillä runsaasti liito-oravan jätöksiä kymmenkunnan haavan alta (kuva 11). Idästä tulevan puron varrella oli myös mahdollinen liito-oravan pesäpuu, kolohaapa, jonka tyvellä oli satamäärin liito-oravan papanoita.

Alue on lehtomaista kangasta. Sivupurojen alajuoksulla on myös saniaislehtoa ja kosteaa, mesiangervovaltaista lehtoa. Kasvilajistoon kuuluvat mm. imikkä, kotkansiipi, koiranvehnä ja korpisorsimo. Alueella todettiin liito-oravan lisäksi myös vähälukuinen varpuspöllö. Varpuspöllö kelpuuttaa liito-oravan tavoin pesäpaikakseen kolohaavan.

Liito-oravan papanalöydöt keskittyivät karttaan 11 rajatun metsäkuvion pohjoisosaan. Koko rajattu alue on kuitenkin liito-oravalle hyvin sopivaa puustoa. Alue rajoittuu pohjoisessa hakkuuaukkoon ja koivutaimikkoon ja etelässä peltoa reunustavaan hakkuuaukkoon. Liito-oravalle sopivat kulkuyhteydet suuntautuvat itään ja lounaaseen..

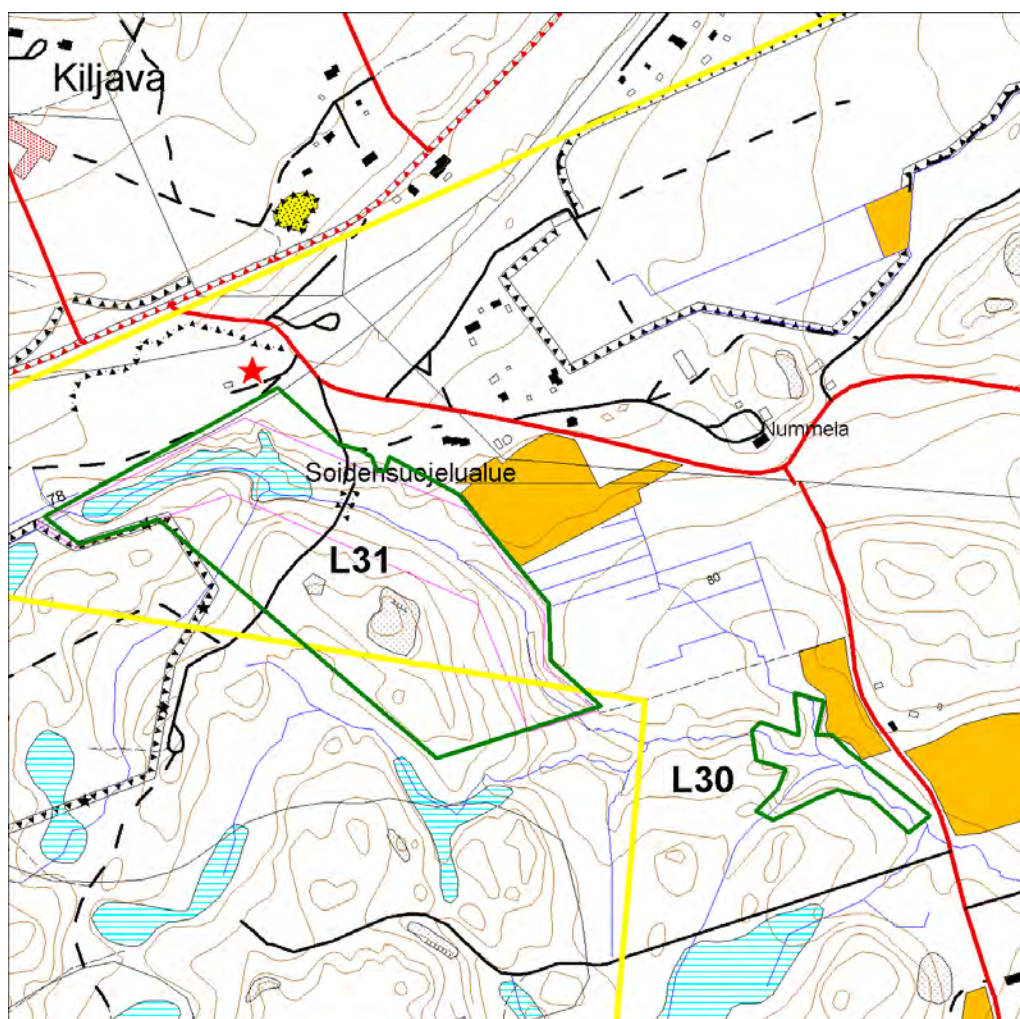
Selvitysalueen rajan ja liito-oravan käyttämän kolopuun välinen puronvarsi on arvioitu Mäntsälä–Siuntio-kaasuputkihankkeen luontoselvityksissä paikallisesti arvokkaaksi pienvedeksi (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2009). Uoma on luonnontilainen ja täyttää myös vesilain mukaan suojeltavan pienveden tunnusmerkit. Puron varrella kasvaa runsaasti kotkansiipeä ja muutamain paikoin korpisorsimoa. Puronvarren saniaislehdossa kasvaa edellä mainittujen lajien lisäksi suokelttoa, rentukkaa, hiirenporrasta, lehtopalsamia, kevätlinnunsilmää ja mesiangervoa. Arvokas puronvarsi sisältyy liito-oravarajaukseen. Selvitysalueen itäpuolinen puron latvaosa on padottu lammeksi

L30. Liimaniitunojan latva

Paikallisesti arvokas pienvesi

Liimaniitunoja saa alkunsa Kiljavanharjun eteläpuolelta, jonne purkautuu harjun pohjavesiä. Pohjavesien tärkein purkautumisalue, Kiljavan lähteikkö, kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Natura-rajauksen jälkeen lähdepuro kulkee nuoren metsän ja taimikoiden läpi. Lähellä Uotilantietä on jälleen varttuneempaa puustoa. Puroon yhtyy pohjoisesta tuleva haara ja lounaasta tuleva noro (kuva 12). Purojen yhtymäkohta muodostaa paikallisesti merkittävän luontokohteen. Runsaan metrin levyinen purouoma ja sen lähiympäristö ovat säilyneet luonnontilaisina, joten kohde on myös vesilain mukaan suojeltava pienvesi.

Kuva 12. Kiljavan lähteikkö (L31) ja Liimaniitunojan latva (L30). Punaisella tähdellä on merkitty Kiljavan seisakkeen paikka, josta on löydetty uhanalaisen setrivahakas. Uotilantien selvitysalueen raja on merkitty keltaisella viivalla. Mittakaava 1:10 000.

Puronvarsia reunustaa enimmillään kymmenisen metriä levyä kosteapohjainen lehto, jossa kasvaa saniaisia ja suurruohoja. Tyypillisiä lajeja ovat kotkansiipi, hiirenporras, mesiangervo, lehtopalsami ja lehtotähtimö. Melko harvinaista korpisorsimoa kasvaa muutamain paikoin. Puusto on pääosin harmaaleppää ja hieskoivua. Etelärinteellä ja lounaisen sivupuron rinteillä on varttunutta lehtomaisen kankaan kuusikkoa jossa on myös tuoreen lehdon kuvioita. Lehtolajistoon kuuluvat mm. imikkä, kevätlinnunherne, lehtoleinikki ja näsiä. Haapaa on monin paikoin. Alue on potentiaalinen liito-oravan elinympäristö. Liito-oravan jätöksiä ei keväällä 2009 löydetty.

L31. Kiljavan lähteikkö

Natura 2000 -alue, osittain luonnonsuojelualuetta

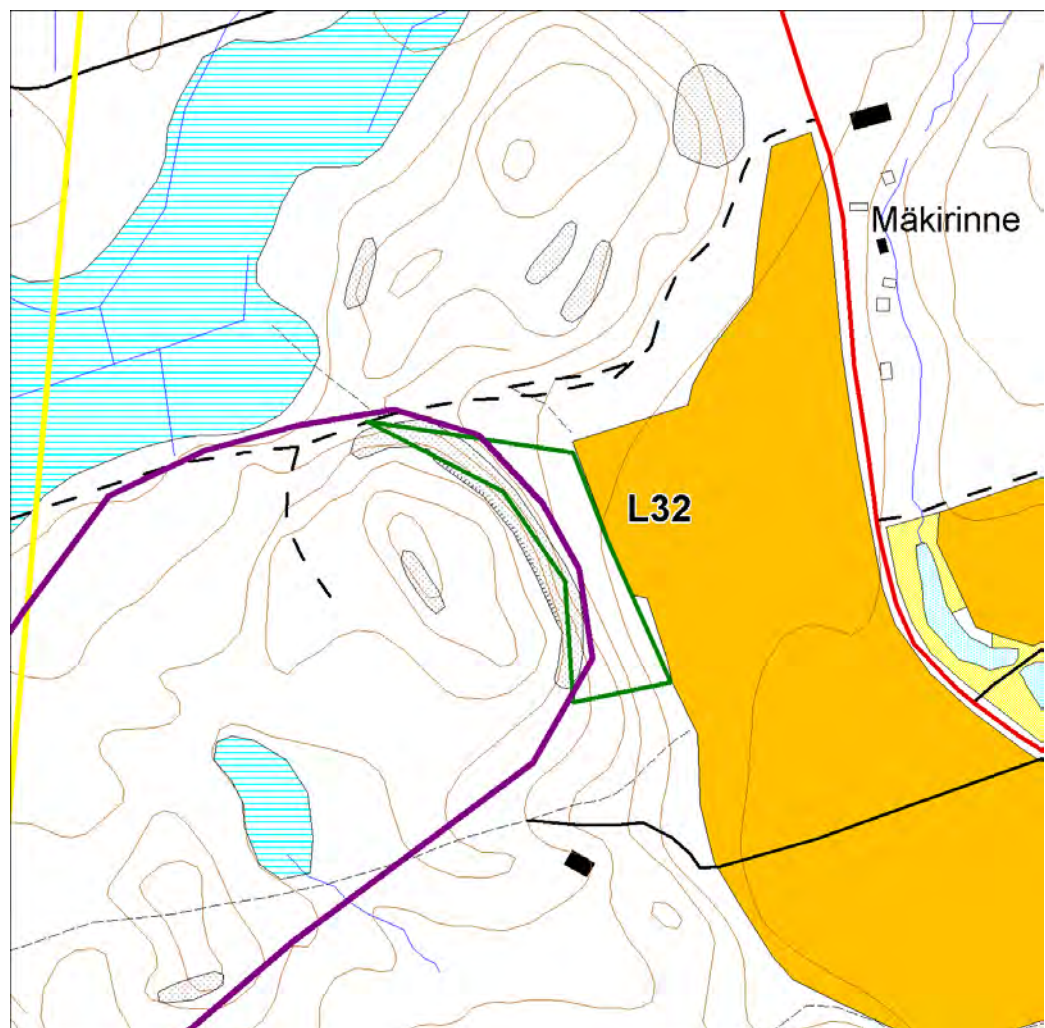
Erittäin merkittävät luonnontilainen lähteikköalue, joita Uudellamaalla on jäljellä vain muutama. Kalkkilammen–Sääksjärven Natura-rajaukseen kuuluu myös ympäristön kangasmetsää (kuva 12). Alueella kasvaa useita Uudellamaalla uhanalaisia ja harvinaisia kasveja kuten korpisorsimo, pesäjuuri ja tuoksumatara. Vain lähteiköissä kasvava harsosammal on valtakunnallisesti uhan-

alainen. Lajistoon kuuluu myös useita lehtokasvilajeja (Uudenmaan ympäristökeskuksen Natura-lomakkeet).

L32. Uotilantien jyrkänne ja kallionaluslehto

Paikallisesti arvokas lehtokohde

Mäkirinteen ja Aittakorven tilojen länsipuolella sijaitseva kalliojyrkänne ja sen alapuolinen kuusivaltainen lehto muodostavat paikallisesti arvokkaan luontokohteen (kuva 13). Vaaksinjärven kallioselänteen reunalla sijaitseva jyrkänne on porrasteinen ja enimmillään parinkymmenen metrin korkuinen. Rinteellä kasvaa kymmenisen runkopuuksi varttunutta metsälehmusta ja runsaasti lehmusenvesoja. Puut ovat vielä melko nuoria ja osa rungoista on kaatunut, sillä jyrkänne ei ole tarjonnut tukevaa kasvupaikkaa. Paikoin tiukupintaisella jyrkännteellä kasvaa lisäksi mm. velholehteä, valkovuokkoa, käenkaalia ja taikinamarjaa. Kallionhalkeamissa on haurasloikkaa. Ainakin yhdessä kohdalla kalliohyllyllä kasvaa myös keltavuokkoa, jota tavataan kalliomaastosta vain poikkeuksellisesti.

Kuva 13. Uotilantien jyrkänne ja kallionaluslehto (L32). Jyrkänne on aiemmin rajattu mukaan Vaaksinjärven itäpuoliseen kallio-alueeseen (violetti rajaus), joka on arvioitu merkittäväksi kalliokohteeksi. Mittakaava 1:5000.

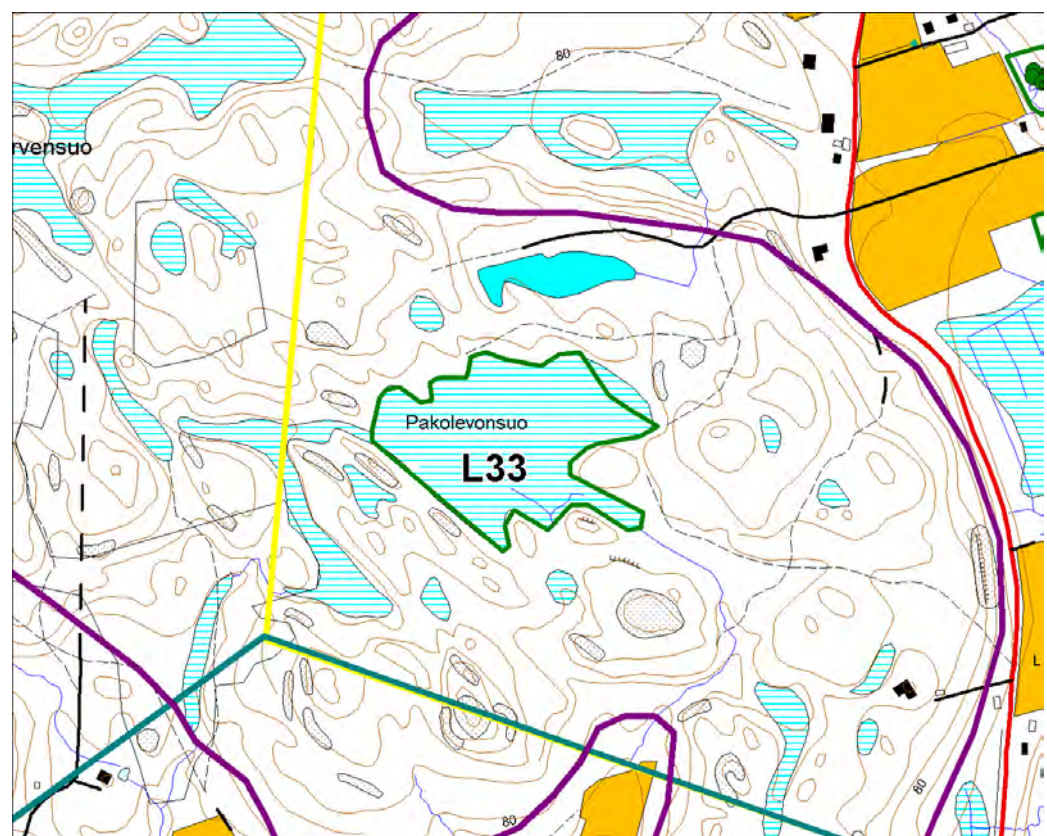
Jyrkänteen alapuolella on varttunutta kuusikkoa pellonlaitaan asti. Kenttäkerroksessa on lehtomaisen kankaan ja tuoreen lehdon kasvillisuutta. Lajistoon kuuluvat mm. imikkä, sinivuokko, näsiä, kevätlinnunherne, lehto-orvokki ja lehtokorte. Metsäkuvion eteläosassa kasvaa runsaasti haapaa.

Lehdot ovat Uudellamaalla uhanalainen luontotyyppi (Raunio ym. 2008). Uotilantien lehdossa ei ole erityisen harvinaisia kasvilajeja, mutta edustavan kasvillisuuden ja hyvin säilyneen puuston vuoksi kohdetta on pidettävä paikallisesti arvokkaana.

L33. Pakolevonsuo

Paikallisesti arvokas suo

Vaaksinjärven itäpuolen kalliomaastossa sijaitseva luonnontilainen räme. Pääosa Pakolevonsuosta on varsinaista isovarpurämettä, jonka valtalajina on suopursu. Lisäksi runsaina kasvavat tupasvilla ja juolukka. Vaivaiskoivu esiintyy selvästi niukempana. Puustona on noin 15 metrin mittaisia mäntyjä, joiden tiheys vaihtelee suon eri osissa. Pakolevonsuon keskivaiheilla on pieni laikku ombrotrofista (karua, sadevesiravinteista) lyhytkorsinevaa, jossa kasvaa tupasvillaa ja isokarpalaa.

Kuva 14. Pakolevonsuo. Violetilla Vaaksinjärven itäpuolisen kalliomaastossa raja, keltaisella Uotilantien osa-alueen raja ja sinisellä Perttulan aiemman selvitysalueen raja. Mittakaava 1:10 000.

Suon reunoilla on varsinaista korpikämmettä ja pallosarakorpikämmettä. Näiden puustossa on männyn lisäksi kuusta ja hieskoivua. Kenttäkerroksen lajeja ovat suopursu, juolukka, mustikka, puolukka, pallosara, tupasvilla ja lakka.

Suota reunustavat metsät vaihtelevat vesoittuneesta hakkuuaukosta varttuvaan kuusikkoon. Kivennäismaan rajalla vanhojen hakkuiden laiteilla on muutama umpeenkasvava oja, jotka eivät ole vaikuttaneet suon luonnontilaan.

Pakolevonsuo on arvioitu paikallisesti merkittäväksi luontokohteeksi (Ympäristösuunnittelu Enviro 2004). Suon luonnontila ei ole viime vuosina muuttunut.

Arvonsa menettäneet kohteet

Uotilantien alueen luoteiskulmassa on kaksi aiemmin arvokkaaksi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992) luokiteltua kohdetta, jotka ei enää nykyisin voi pitää kovin merkittävinä.

Kiljavankalliot. Kallioalueen lähes koko Uotilantien alueen puoleinen osa on hakattu paljaaksi. Alueella on nykyisin vesaikkoo, taimikkoo ja nuorta puustoa. Kohde jatkuu Uotilantien alueen itäpuolelle, jossa saattaa olla jäljellä paremmin säilyneitä alueita. Ilmavalokuvien perusteella suurin osa kallioalueen itäosastakin on nykyisin hakkuuta ja taimikkoo.

Kiljavankallion lehto. Kiljavankallioiden pohjoisrinteen alapuolinen lehdon puusto on hakattu. Lehtoalue on pensoittunut ja heinittynyt. Osa alueesta on taimikkona.

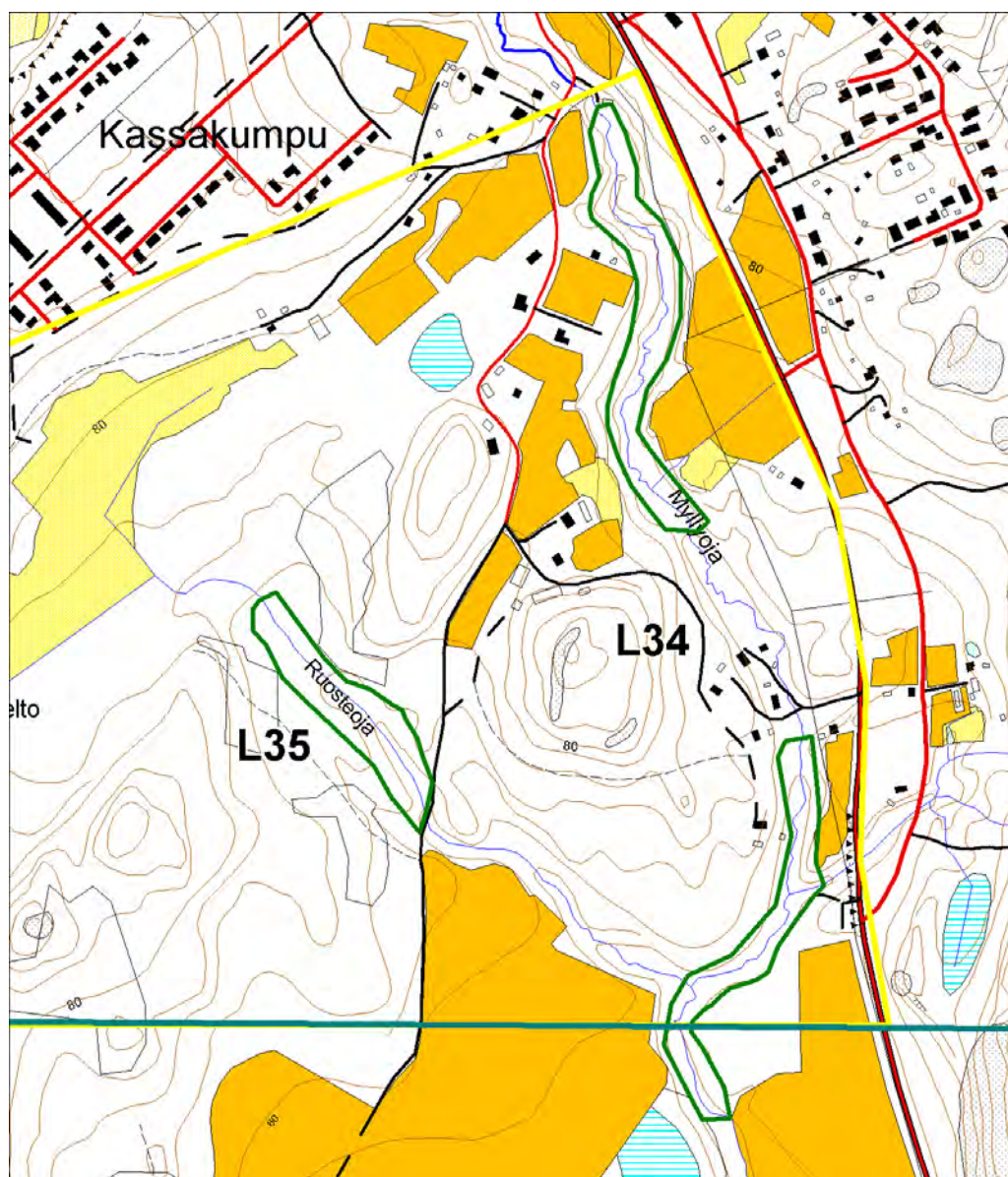
5.4. OSA-ALUE 18: RÖYKÄN LOUNAISPUOLI

L34. Myllyoja

Paikallisesti arvokas purovarsilehto

Lepsämänjokeen laskeva Myllyoja kokoo vetensä Röykän alueelta. Myllyoja muuttuu Röykän taajaman eteläpuolella jyrkkärinteiseksi purolaaksoksi, jollaisena se jatkaa Kassakummun eteläpuolisen osa-alueen läpi (kuva 15). Puron uoma on useimmissa paikoissa 1,5–2 m leveä, matala ja hiekka- tai sorapohjainen. Vesi oli elokuussa 2009 kirkasta. Myllyojassa elää purotaimenkanta (Lempinen 2001).

Puron uomaa reunustaa suurruoho- ja saniaislehto. Paikoin kasvillisuus on lähinnä lehtokorpea. Uoman reunapuuston muodostavat kuusi, harmaaleppä, koivu, tuomi, pihlaja ja vaahtera. Kenttäkerroksen kasvisto on monipuolista. Lajistoon kuuluvat mm. mesiangervo, lehtotähtimö, hiirenporras, kotkansiipi, lehtopalsami, lehtopähkämö, kevätlehtoleinikki, lehto-orvokki ja korpisorsimo. Myllyojan ja Ruosteojan yhtymäkohdassa kasvaa niukasti korpipurmikkaa ja lähdetähtimöä.

Kuva 15. Myllyjojan (L34) ja Ruosteojan arvokkaat kohteet. Mittakaava 1:10 000.

Purolaakso on usean kymmenen metrin levyinen. Rinteiden puustoa on monin paikoin hakattu ja aluskasvillisuus on muuttunut. Aukkohakkuilta säästyneillä rinteillä on lehtokasvillisuutta, mm. punaherukkaa, näsiää, koiranheittä.

Myllyjoja on aiemmin arvioitu paikallisesti arvokkaaksi pienvedeksi (Nironen 1991, Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2004). Alueen keskiosassa on tehty hakkuita ja kasvillisuus on muuttunut myös asutuksen takia. Puroa on myös paikoin perattu asutun alueen kohdalla. Muuttunein osuus on poistettu Myllypuron rajauksesta. Kuvassa 15 esitettävä kaksiosainen rajausta on sama kuin Environ (2004) raportissa.

L35. Ruosteoja

Paikallisesti arvokas puronvarsilehto

Myllyjoaan koillisesta laskevan Ruosteojan latva (kuva 15) on saniaisvaltaista lehtokorpea ja suurruoholehtoa. Puuston muodostavat kuusi, harmaaleppä ja koivu. Yläjuoksun puusto on varttunutta, mutta lähempänä puron ylittävää metsätietä on tehty hakkuita ja myös puronvarren puustoa on harvennettu. Purolehdon kasvistoon kuuluvat mm. hiirenporras, metsäalvejuuri, metsä- ja korpi-imarre, mesiangervo, lehtotähtimö, rönsyleinikki, nokkonen, ojakellukka, suokelto, tähti- ja mätässara, suo- ja huopaohdake, korpikaisla, rentukka ja vehka. Korpisorsimoo kasvaa ojan varrella melko runsaasti. Lähdetähtimöä havaittiin kesällä 2004 kahdessa paikassa uoman reunahetteiköillä (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2004).

Arvokkaaksi rajattua purojaksoa reunustavat hakkuuaukot ja nuoret lehtimetsiköt. Luoteispuolella on entistä niittyä, joka on metsitetty ja kasvaa nykyisin nuorta sekapuustoa. Uoma on kaivettu ojaksi eikä sen reunojen kasvillisuudessa ole vaateliaita lajeja. Rajatun purojakson ja Myllyjojan välissä on mesiangervovaltaista lehtoa Myllyjoaan saakka. Puronvarteen on kaivettu muutamia lampareita mahdollisesti karjan juottopaikoiksi. Puusto on hyväkasvuista kuu-sikkaa.

Rajauksessa on mukana kasvistollisesti arvokkain purojakso, jossa puro virtaa luonnontilaisessa uomassaan. Luonnontilaiset metsäpurot ovat vesilain suojaamia kohteita.

6. AIEMMIN SELVITETYN ALUEEN LUONTOKOhteet

Aiemmin selvitetyllä Perttulan osayleiskaava-alueelta on yhdeksän arvokasta luontokohdetta, joista neljä on liito-oravan esiintymisalueita. Alueella on lisäksi 13 Nurmijärven kallioselvityksessä arvokkaaksi mainittua kallioaluetta. Osayleiskaava-alueen kohteista Pihtimäki (kalliokohde), Vaaksinjärven itäpuolinen kallioalue sekä Lepolan puro on käsitelty edellä. Seuraavassa esitellään muiden luontokohteiden nykytila. Kohdekuvaukset ovat pääosin aiemmasta selvitysraportista, jonka tiedot ovat vuosilta 2002 ja 2003. Rajauskartat esitetään niistä kohteista, joiden rajausta on muutettu. Kohteiden sijainti selviää yhteenvedon karttaliitteestä.

6.1. KOhteet joiden luonnontila on ennallaan

L4. Suonojan lehmuskasvusto

Paikallisesti arvokas jalopuuesiintymä

Suonojan tilan itäpuolella on laajahko 1990-luvun lopulla tehty hakkuuaukko, johon on sittemmin noussut nuorta koivikkoa. Hakkuukuvion itäreunassa pohjoiseen kääntyvän metsätien länsipuolella on pieni lehmusesiintymä, jossa kesällä 2002 kasvoi toistakymmentä runkokuuta ja kymmenkunta kantovesaryh-

mää. Suurin lehmuksesta oli runsaan 15 metrin korkuinen. Kasvupaikka on tuoretta tai lehtomaista kangasta. Lehmukset olivat hyväkuntoisia kesällä 2009.

Hakkuun laidassa sijaitseva lehmusr ryhmä on paikallisesti arvokas kohde, mutta ei hakkuiden jäljiltä täytä luonnonsuojelulain suojeltujen jalopuumetsiköiden kriteerejä. Paikalle kasvaa pieni lehmusmetsikkö, mikäli kohde saa kehittyä rauhassa.

L5. Myyrinmäki

Merkittävä kallioalue

Myyrinmäki on laajahko kalliomäki Perttulan osayleiskaava-alueen länsiosassa. Mäki on ollut metsäinen, mutta se on lähes kokonaan hakattu; lakialueella on paikoitellen jäljellä mustikka- ja puolukkatyypin männikköä. Rinteillä on rehevempää mustikka- ja käenkaali-mustikkatyypin kuusikkoa. Kalliopaljastumia on vähän. Valkeissuon peltoaluetta reunustava Myyrinmäki muodostaa maisemallisesti näyttävän kokonaisuuden. Kohde on toipumassa hakkuista. Rinteille on noussut nuorta puustoa ja Myyrinmäki näyttää huomattavasti metsäisemmältä kuin vuonna 2003.

L6. Passanmäki

Merkittävä kallioalue

Passanmäki on pieni, jyrkkärinteinen, selvitysalueen länsiosassa sijaitseva kalliomäki, joka kohoaa noin 30 metriä ympäristön peltojen yläpuolelle. Länsijyrkänteiden alla on ollut rehevää lehtoa, mutta metsät on nyttemmin hakattu. Uusi puusto on nuorta. Aluskasvillisuudessa on edelleen lehtolajistoa. Passanmäki ei ole mainittavasti muuttunut vuoden 2003 jälkeen.

L7. Hyypiönmäki

Merkittävä kallioalue

Hyypiönmäestä suurin osa sijaitsee Lepsämän selvitysalueen puolella. Perttulan puolella on Hyypiönmäen itäosan korkea kalliojyrkänte. Jyrkänteiden alunen ja pohjoisrinne ovat metsittyvää hakkuuaukkoa. Hyypiönmäki ei ole mainittavasti muuttunut vuoden 2003 jälkeen, joskin pohjoisrinteen hakkuuta on laajennettu.

L8. Aromäki

Merkittävä kallioalue

Laajahko kallioalue, josta puolet sijaitsee Lepsämän selvitysalueen puolella. Aromäen Perttulan puoleiset metsät ovat valtaosin eri-ikäisiä hakkuita ja taimikoita. Avokalliota on lähinnä eteläreunan lakialueilla. Nuoret metsät ovat vartuneet vuoden 2003 jälkeen. Kesällä 2009 pellonlaitteiden metsissä tehtiin laajoja kasvatusharvennuksia (istutuspuuston harvennuksia). Alueella ei ole tapahtunut muita mainittavia muutoksia.

L10. Äijänkallio

Merkittävä kallioalue

Äijänkallio on maisemallisesti näyttävä kallioalue, jonka koillisosan korkea jyrkänte näkyy kauaksi Valkeissuon ja Uotilan peltoalueille. Äijänkallio on hakattu koillisrinnettä lukuun ottamatta lähes kokonaan. Kallioalueen koillisosassa on karua, varttunutta puolukkatyypin kalliomännikköä. Luonnontilaista puustoa on myös jyrkänteillä.

Myös Itäisen kalliojyrkänteen alapuolella sijainnut kasvistollisesti arvokas rinnelehto (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991) on hakattu. Varttuneen kuusilehdon tilalla on nuorta koivuvaltaista puustoa. Kohteen arvokkaimmat kasvilajit, mm. jänönsalaatti, lehto-orvokki, mustakonnanmarja, sinivuokko ja lehtokuusama kasvavat edelleen alueella. Kalliojyrkänteellä kasvaa vaateliaita kalliokasveja, mm. tummaraunioista, karvakiviyrttiä ja haurasloikkaa.

Äijänkallio on metsittymässä 1990-luvulla tehtyjen hakkuiden jälkeen. Pohjoisrinteen yläosassa on tehty hakkuita viime vuosinakin, mutta pienehköt hakkukuviot eivät näy kauaksi. Nurmijärven kallioselvityksessä (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992) Äijänkallio on luokiteltu 1 arvoluokan kalliokohteeksi.

L11. Viinakojunmäki–Mahoniitynmäki

Merkittävä kallioalue

Alueeseen kuuluu metsäisen kallioselänteen pohjoisosa Perttulan kylän lounaispuolella. Selänteen pohjois- ja itäreunassa on avokalliota ja jyrkänteitä. Alueella on tehty paikoin aukkohakkuita, mutta osassa kohdetta on melko edustavaa kalliokasvillisuutta. Viinakojunmäen pohjoisjyrkänteen alla on lehtoa, jossa kasvaa mm. sinivuokkoa, lehtokuusamaa ja mustakonnanmarjaa. Lehto on aikanaan hakattu. Puusto on nykyisin kymmenen metrin korkuista koivikkoa ja harmaalepikkoa. Myös jyrkänteen laki on hakattu.

Mahoniitynmäen itäreunassa on kallioharjanne, jonka alapuolella kallion ja hiekkatien välissä kasvanut lehtomainen kuusikko on hiljattain hakattu. Alueella ei ole viime vuosina tapahtunut muita merkittäviä muutoksia.

L12. Sahamäki

Merkittävä kallioalue

Sahamäki on Perttulan peltoaluetta lounaassa ja Sahamäen peltoalueita lännessä rajaava laaja, metsäinen kallioselänne. Alueen pohjoispäässä on uutta asutusta, jota reunustaa laajahko taimikko. Keskiosaan (kartassa Metsähaka) on tehty hiljattain laaja hakkuuaukko, joka ulottuu koko metsäselänteen yli. Sahamäen eteläpuoliskossa on mänty- ja koivutaimikkoa, hakkuuaukkoja ja voimakkaasti harvennettua puolukkatyypin kalliomännikköä. Eteläpäässä ja itärinteellä on paikoin myös varttunutta lehtomaista kuusikkoa, jossa kasvaa mm. sinivuokkoa ja kevätlinnunhernettä. Alueen läpi kulkevan metsäautotien varteen on rakennettu uusi omakotitalo.

Sahamäellä on niukasti avokalliota. Merkittävin muodostuma on eteläpään itäreunalla sijaitseva porrasmainen jyrkänne, jossa kasvaa mm. tummaraunioista. Myös muu kalliokasvillisuus on melko edustavaa.

Eteläpään lehtomaisen kuusikon reunasta löydettiin elokuussa 2002 **liitoravan** papanoita palokärjen haapaan hakkaaman kolon alta. Kolopuu oli pysyvässä kevyällä 2009, eikä lähiympäristössä ole tehty uusia hakkuita. Liitoravan jätöksiä ei kuitenkaan löytynyt (ks. kohde L21). Hieman alempana tai-mikkoisessa hakkuurinteessä on toinen kolohaapa, jossa todennäköisesti pesi vähälukuinen uuttukyyhky.

L13. Sahamäki-itä

Arvokas kallioalue

Sahamäen alueella sijaitseva peltojen ympäröimä metsäinen kalliomäki, joka on maisemallisesti varsin merkittävä. Mäen kaakkoispuolella on laidunalue, vanha kylätie ja purolaakso. Kallioisen mäen puusto on pääosin varttunutta, käenkaali-mustikkatyypin kuusikkoa, mm. sinivuokkoa ja mustakonnanmarjaa on monin paikoin. Kalliokasvillisuutta on etenkin itäosassa, jossa on myös kalliojyrkänne. Alueen koillispuolitse kulkevan puron varressa on rehevää, kostepohjaista lehtoa, jossa kasvaa mm. kotkansiipeä, sinivuokkoa ja valkolehdokkia.

Kesällä 2009 kallioalueen etelä- ja kaakkoisrinne todettiin hakatuksi. Kaakkoispuolen laidunalue ei enää ollut käytössä. Alueen maisemallinen merkitys oli heikentynyt.

L14. Sahamäki-pohjoinen

Arvokas kallioalue

Nurmijärven ammattioppilaitoksen länsipuolella sijaitseva pieni, reunaosistaan rakennettu kyläkallio, jonka kasvillisuus on kulttuurivaikutteista. Puusto on kymmenmetristä männikköä, tienvarressa kasvaa myös koivuja. Kallioalue on tienvarsi- ja kylämaiseman kannalta merkittävä, mutta sen maisemallinen arvo on heikentynyt tienvarsipuuston tihentyessä.

L15. Kuhakoski

Arvokas kallioalue

Kulttuurivaikutteinen kallioalue, jonka läpi kulkee joki louhitussa uomassa. Louhitun uoman ja siinä sijaitsevan kosken yläpuolella on holvisilta, jota pitkin kulkee vanha kylätie. Kallioalue kosken molemmin puolin on puuton. Kasvillisuus on kulunutta ja koostuu pienistä ketolaikuista ja kallioisten piha-alueiden kasvilajeista. Merkittävimpiä kasvilajeja ovat ketoneilikka ja tummaraunioinen. Kosken kaakkoispuolella kalliolla kasvaa lehtipuustoa, koivujen, pihlajien ja tuomien lisäksi mm. joitakin kymmeniä lehmuksia ja kolme kynäjalavaa. Jalot lehtipuut lienevät vanhan asutuksen jäänteitä, samoin paikalla kasvavat omenapuut ja vaahterat.

Kosken alapuolinen jokivarsi on rehevää lehtoa. Puusto on vanhaa lehtipuustoa, mm. tervaleppiä, salavia ja tuomia. Kenttäkerroksessa on näyttäviä kasveja, mm. lehtopalsamia, rohtoraunioyrttiä ja punakoisoa.

Alueen luonnontila ei ole muuttunut viime vuosina.

L17–19. Perttulan kyläkalliot

Arvokas kallioalue

Perttulan kyläkalliot muodostuvat kolmesta erillisestä kallioalueesta, joiden väliset laaksot ovat peltoina. Kallioalueiden alarinteillä ja peltojen laiteilla on runsaasti asutusta, joista osa on vanhaa. Kasvilajistoon kuuluu harvinaistuneita keto- ja niittykasveja, mm. ketoneilikka ja keltamatar, sekä pihamailta kauan sitten levinneitä kasveja, kuten suopayrtti, mehitähti ja myrkkukatko. Kasvupaikat olivat jäljellä kesällä 2009.

Eteläisin (kyläkallio I) ja keskimäinen (kyläkallio II) kallioalue ovat säilyneet ennallaan 2000-luvun puolella. Pohjoisin kyläkallion (III) maisemakuva on kärsinyt joitakin vuosia sitten tehdystä aukkohakkuusta: huomattavan osa alueen läpi kulkevan kylätien länsipuolisesta metsästä on hakattu paljaaksi. Hakkuu ulottuu kylätien varteen asti. Alue on kasvillisuudeltaan ja kalliomuodostumiltaan muita Perttulan kyläkallioita vaatimattomampi. Kasvilajistossa on lähinnä tuoreiden kangasmetsien ja metsäisten kallioalueiden lajeja.

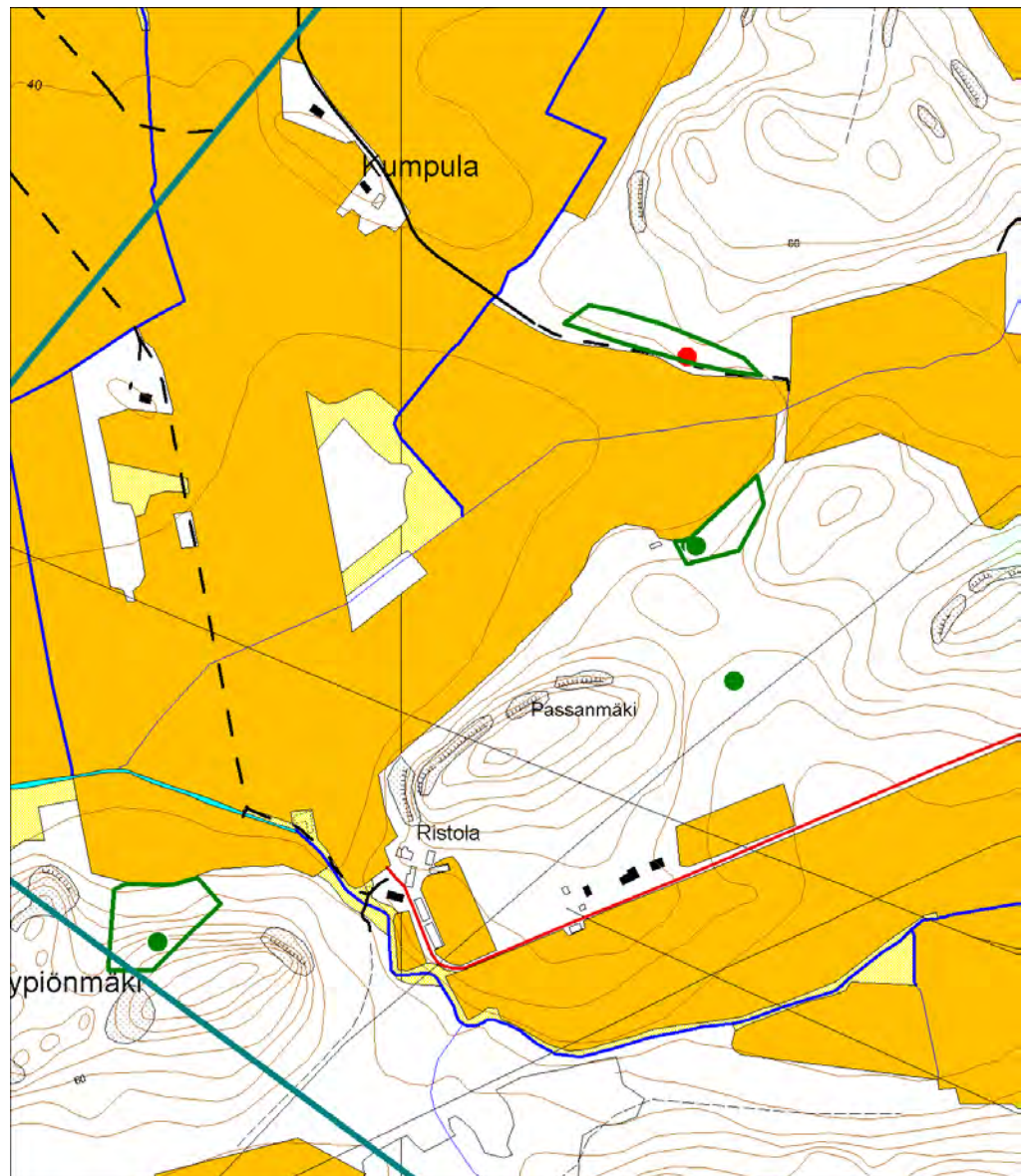
L22. Liito-oravan elinympäristö Hyypiönmäen pohjoisrinteellä

Hyypiönmäen pohjoisrinteellä oli keväällä 2003 eri-ikäisten hakkuualueiden puristuksessa varttunutta kuusivaltaista sekametsää. Hakkuissa oli jätetty pysyvyyttä suurilla haapoilla, joista yhden juurelta löytyi runsaasti liito-oravan papanoita (kuva 17). Alempana rinteessä pellonreunametsässä oli runsaasti nuorta ja varttuvaa haavikkoa. Liito-oravan elinympäristö rajattiin sopivan ruokailupuuston perusteella.

Keväällä 2009 merkkejä liito-oravista ei löydetty. Rinteellä oli tehty uusia hakkuuta vuoden 2003 jälkeen. Liito-oravalle sopivia haapoja oli jäljellä ja niissä oli myös koloja. Mahdollisia liito-oravan elinpaikkoja metsäisempänä säilyneestä Hyypiönmäen länsirinteestä ei tarkistettu (jäivät Perttulan kaava-alueen ulkopuolelle).

L23. Liito-oravan elinympäristö Passanmäen koillispuolella

Passanmäen koillispuolella avohakkuualueen itäpuolella on laajahko alue hyväkasvuista kuusivaltaista sekametsää. Pellon reunaan rajoittuvassa osassa kasvaa runsaasti haapoja, joista osa on suuria. Yhden haavan juurelta läheltä avohakkuun reunaan löytyi runsaasti liito-oravan papanoita keväällä 2003 (kuva 16). Lähistöllä on paljon liito-oravalle soveliaista ruokailupuustoa, mm. runsaasti haapoja. Hieman etelämpänä Passanmäen itäpuolella on tehty samaan esiintymään liittyvä liito-oravahavainto v. 2003–2004 (Uudenmaan ympäristökeskus).

Kuva 16. Hyypiönmäen ja Passanmäen liito-oravahavainnot. Punainen piste on liito-oravan käyttämä kolohaapa keväältä 2009. Muut pisteet ovat vuosien 2003–2004 löytöpaikkoja. Liito-oravan elinalueiksi on rajattu runsaasti varttuneita haapoja kasvavat metsäkuviot. Mittakaava 1:10 000.

Pohjoisempana kapean peltokaistaleen reunassa on toinen sekametsäkaistale, jossa kasvaa runsaasti eri-ikäisiä haapoja, joista osa on melko suuria (kuva 17). Alueen todettiin keväällä 2003 soveltuvan liito-oravan ruokailukohteeksi, mutta liito-oravaa ei havaittu.

Keväällä 2009 liito-oravan papanoita löytyi runsaasti pohjoisemmalta alueelta. Pellonreunusmetsikössä on myös useita kolohaapoja. Yksi niistä on mahdollinen liito-oravan pesäpuu (kuva 16), sillä sen alla oli erittäin runsaasti papanoita. Muiden kolopuiden tyvillä papanoita ei näkynyt. Aiemmin liito-oravan asuttamiseksi varmistetuilta paikoilta Passanmäen rinteiltä ei nyt tavattu merkkejä liito-oravasta. Metsikössä ei ole tehty uusia hakkuita.

Kuva 17. Liito-oravan elinympäristöä Passanmäen pohjoispuolelta.

L24. Liito-oravan elinympäristö Vanhankyläntien varrella

Vanhankyläntien itäpuolella sijaitsevan pellon pohjoispuolelta löytyi huhtikuussa 2003 liito-oravan papanoita yhden haavan juurelta. Lähistöllä on melko laajalla alueella runsaasti liito-oravalle soveliaista ruokailupuustoa, mutta muualta ei löydetty merkkejä liito-oravasta. Kohde rajattiin sopivan näköisen ruokailupuuston perusteella. Alue on varttunutta haavikkoa ja se rajoittuu etelässä pellon reunaan ja pohjoisessa harvennushakkuualueeseen.

Vanhankyläntien liito-orava-alue todettiin keväällä 2009 edelleen liito-oravan asuttamaksi. Liito-oravan jätöksiä löytyi nykyin vain yhden haavan tyveltä jokseenkin tarkoin vanhalta paikalta. Lähistöllä oli käpytikan kolo ainakin kahdessa haavassa.

6.2. KOHTEET JOIDEN RAJAUSTA ON MUUTETTU

L1. Huhdanmäen pähkinälehto

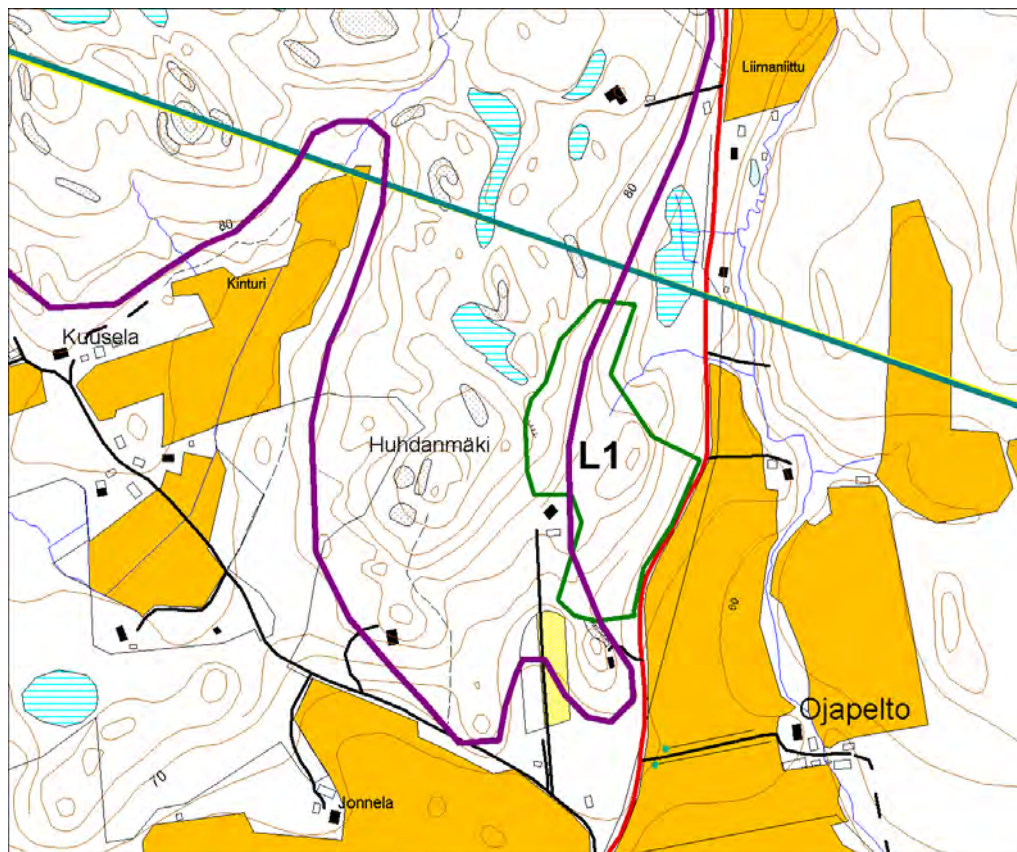
Paikallisesti arvokas lehto

Huhdanmäen itärinne on lehtomaista kangasta, jossa kasvaa kymmeniä kookkaita pähkinäpensaita. Puusto on paikoin varttuvaa kuusikkoa, paikoin harvennettua ja paikoin aukoksi hakattua. Parhaiten on säilynyt kohteen pohjoisosa. Heinittyneitä hakkuuaukkoja on etenkin Huhdanmäen ylärinteellä. Myös Huhdanmäen etelärinne on hakattu. Osa pähkinäpensaistakin on kaadettu hakkuiden yhteydessä, mutta pensaat ovat vesoneet uudelleen. Itärinteen kalliopaljastumien alla kasvaa joitakin nuoria metsälehmäksiä. Muutoin kasvillisuus on tuoreen lehdon ja lehtomaisen kankaan lajistoa, mm. sinivuokko, imikkä, leh-

tokuusama, jänönsalaatti ja käenkaali ovat runsaita. Pohjoispään kosteassa painanteessa kasvaa myös kotkansiipeä ja lehtopähkämöä. Huhdanmäen lehtomainen kangasmetsä on luokiteltu merkittäväksi pähkinäpensaan esiintymäksi (Huhdanmäen lehtomainen kangasmetsä; Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991).

Pähkinäpensaslehdon rajausta on supistettu koillisosasta niin, että hiljattain käsitelty alue on jäänyt rajauksen ulkopuolelle (kuva 18).

Kuva 18. Huhdanmäen pähkinälehto (L1, vihreä rajausta). Rajausta on supistettu alueen koilliskulmasta, jossa on tehty hakkuita. Violetilla Vaaksinjärven itäpuolisen kallioalueen rajausta. Sinisellä Pertulan aiemmin selvitetyn alueen rajausta. Mittakaava 1:10 000.

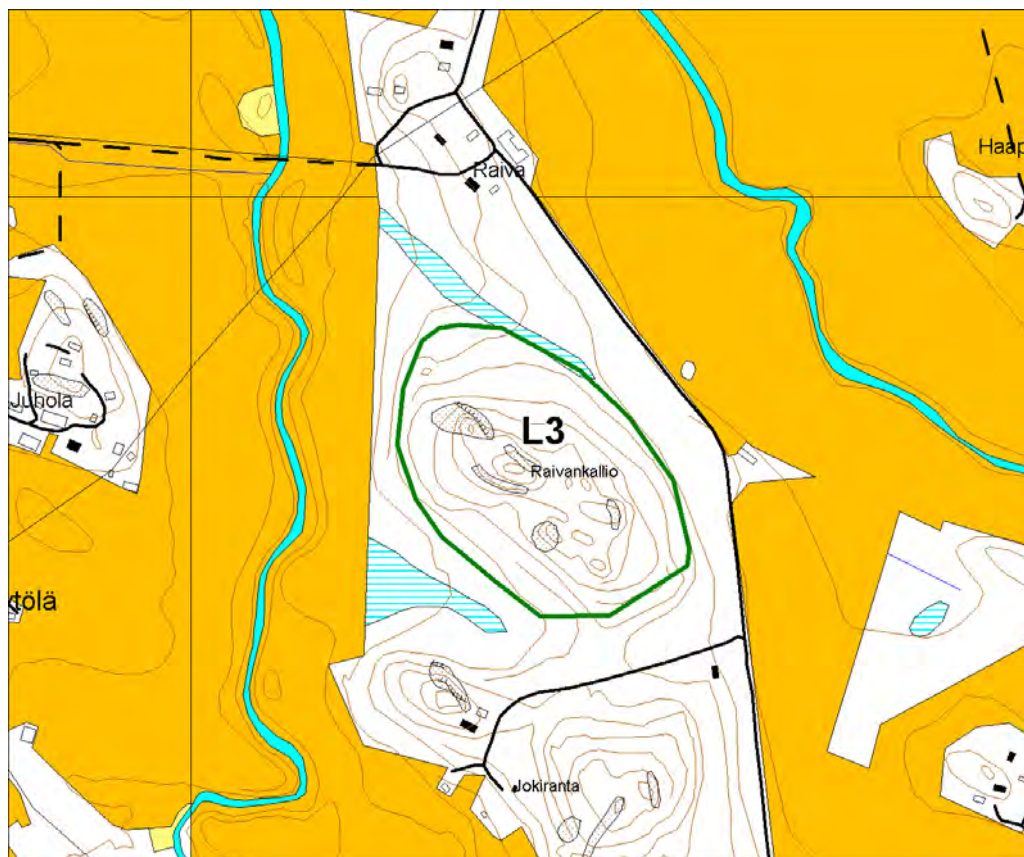
L3. Raivankallio

Paikallisesti arvokas lehto ja kallioalue

Raivan tilan eteläpuolisessa metsäsaarekkeessa sijaitseva Raivankallion alue on luokiteltu 1990-luvun alussa arvokkaaksi luontokohteeksi (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991). Alueen erityispiirteenä mainitaan kalliota reunustavat lehmusmetsiköt ja kallioalueen pohjoispuolinen lehtokorpi.

Koko Raivankallion alue hakattiin paljaaksi 1990-luvulla. Hakkuilla kasvaa nykyisin tiheää, runsaan viiden metrin mittaista lehtipuustoa. Loivapiirteisen kallion lakialue ja osa kalliorinteessä kasvaneista lehmuksesta on säästetty hakkuissa. Kallion koillispuolella oli elokuussa 2002 jäljellä viitisentoista runkopuiksi varttunutta lehmusta, kallion itäpuolella kymmenisen nuorehkoa lehmusta ja länsipuolella kolmen lehmuksen ryhmä. Nuoria lehmusenvesoja on

myös muutamin paikoin. Alun perin lehmuksia on kasvanut kallion itäpuolella viitisenkymmentä. Alkuperäistä lehtokasvillisuutta on runsaasti jäljellä etenkin itärinteellä, jossa kasvaa mm. vaahteran taimia, koiranheittä, näsiä, kevätlinnunhernettä ja sinivuokkoa.

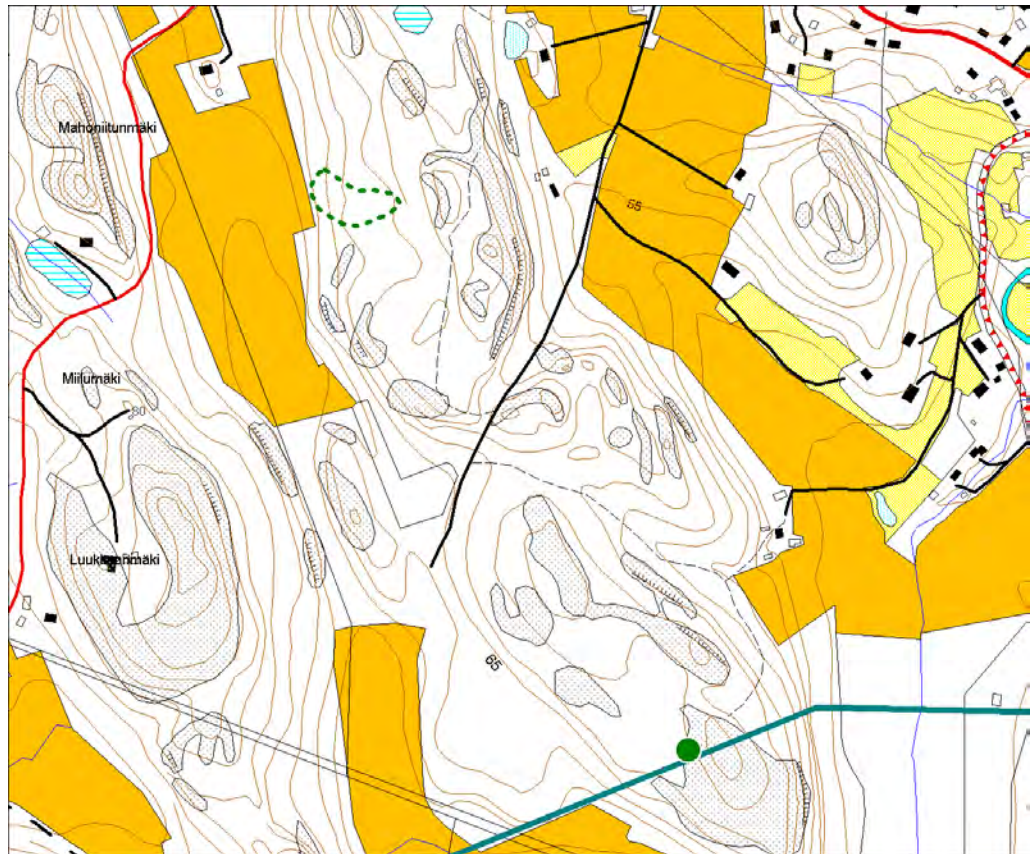
Kuva 19. Raivankallio (L3). Rajausta on hieman supistettu etelärinteestä, sillä paikalle on rakennettu uusi omakotitalo. Mittakaava 1:10 000.

Raivankallion ja sen eteläpuolisen tien väliin on rakennettu uusi omakotitalo ja Raivankallion yli on tehty itä-länsisuuntainen ratsastustie. Kohteen rajausta (kuva 19) on supistettu eteläpäästään niin että uusi asuinrakennus pihapiireineen jää rajauksen ulkopuolelle. Ratsastustie ei ole merkittävästi heikentänyt alueen luontoarvoja, sillä se sijoittuu aiemmin hakatulle alueelle. Kallion lisäksi sen rehevimmät lehtorinteet metsälehmuksineen voidaan edelleen luokitella paikallisesti arvokkaaksi luontokohteeksi.

L21. Liito-oravan elinympäristö Sahamäen länsipuolella

Sahamäen eteläpään lehtomaisen kuusikon reunasta löydettiin elokuussa 2002 liito-oravan papanoita palokärjen haapaan hakkaaman kolon alta (kuva 20). Maaliskuussa 2003 sama kolo oli edelleen liito-oravan käytössä, mutta papanoita oli kuitenkin niukasti. Lähiympäristöstä ei löytynyt muita merkkejä liito-oravasta; osa liito-oravalle soveliaiksi arvioiduista alueista oli kevättalvella hattu tai voimakkaasti harvennettu. Liito-oravan käyttämä puu oli pystyssä keväällä 2009, mutta liito-oravan papanoita ei löydetty. Lähiympäristössä ei ole tehty uusia hakkuita.

Kuva 20. Sahamäen liito-orava-alue on hävitetty hakkuissa. Alue on merkitty karttaan vihreällä katkoviivalla Uudenmaan ympäristökeskuksen tietokannan mukaisena rajauksena. Alakuvassa liito-oravametsä nykytilassaan. Pertulan kaava-alueen etelärajalla kasvava kolohaapa (kartan vihreä piste, havaintoja 2002–2003) on edelleen pystyssä, mutta liito-oravan jätöksiä ei keväällä 2009 todettu.

Toinen liito-oravan elinalue todettiin keväällä 2002 pohjoisempana runsaan 700 metrin päässä, jossa mäen länsirinteellä kasvaneiden haapojen alla oli runsaasti liito-oravan papanoita. Paikka tulkittiin liito-oravan ruokailualueeksi, sillä mahdollisen pesäpaikan sijainti jäi epäselväksi. Keväällä 2009 liito-oravan elinympäristö todettiin hakatuksi (kuva 20). Hakkuuaukealle oli jätetty vain

muutama haapa, joista yhdessä oli kolo. Merkkejä liito-oravan oleskelusta ei enää todettu. Laajan hakkuualueen reunamilla oli jäljellä vain niukasti liito-oravalle sopivaa puustoa.

Liito-oravan esiintyminen Sahanmäen alueella on edelleen mahdollista, mutta pohjoisempi löytöpaikka on syytä merkitä hävinneeksi.

6.3. LUONNONTILANSA MENETTÄNEET KOHTEET

L16. Numlahden tienvarsikallio

Tienvarressa keskeisellä paikalla sijaitseva pieni kalliokumpare, joka on osa Numlahden kartanon maisema-aluetta. Kumpareen puusto on hakattu joitakin vuosia sitten. Jäljellä on nuoria vaahteroita, pihlajia ja koivuja, mutta ylispuustona ollut kuusikko on poistettu. Alueelta ei ole tavattu huomionarvoisia kasvilajeja ja sen merkitys on ollut maisemallinen. Aluetta ei voi voimakkaasti käsitellyn puustonsa vuoksi enää pitää maisemallisesti arvokkaana.

7. LÄHDEVIITTEET

Lempinen, P. 2001. *Suomenlahden meritaimenkantojen suojelu- ja käyttösuunnitelma*. Kala- ja riistahallinnon julkaisuja 52/2001.

Nironen, M. 1991: *Nurmijärven luonnoltaan arvokkaat pienvedet*. Nurmijärven kunta, ympäristölautakunta. Moniste.

Nurmijärven kunta 2002: *Luontotiedot: luonnonmuistomerkit, liito-oravahavainnot*. Julkaisematon.

Pykälä, J. ja Bonn, T. 2000: *Uudenmaan perinnemaisemat*. Suomen ympäristökeskus ja Uudenmaan ympäristökeskus. Alueelliset ympäristöjulkaisut, nro178. 352 s.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008b: *Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset*. Suomen ympäristö 8/2008:1–572.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: *Suomen lajien uhanalaisuus 2000*. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.

Routasuo, P. 2009: *Klaukkalan osayleiskaavan luontoselvitys 2009*. Ympäristösuunnittelu Enviro ja Nurmijärven kunta.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: *Direktiivilajien huomiointi suunnittelussa*. Suomen ympäristö 742:1–113.

Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1991: *Nurmijärven ympäristö- ja luontokohdeinventointi*. Nurmijärven ympäristölautakunta. Moniste.

Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992: *Nurmijärven kallioselvitys*. Nurmijärven kunta. Moniste.

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy & Ympäristösuunnittelu Ok 2003a: *Lepsämän osayleiskaava-alueen luonto- ja maisemaselvitys*. Nurmijärven kunta. Moniste.

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy & Ympäristösuunnittelu Ok 2003b: *Perttulan luonto ja maisema*. Nurmijärven kunta. Moniste.

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy & Ympäristösuunnittelu Ok 2003c: *Nummimäen selvitysalueen luonto ja maisema*. Nurmijärven kunta. Moniste.

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2004: Nurmijärven pienvesien kasvillisuusinventointi 2004. Nurmijärven kunta. Moniste.

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2009: *Maakaasuputki Mäntsälä–Siuntio MPCP. Luontoselvitys 2009*. Gasum Oy, YVA-selostuksen liite.

